

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

Vyšný Medzev

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce.

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.

Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov.

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov.

Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VYŠNÝ MEDZEV

„Novovytvorený“

Plánovacie obdobie	2023 - 2029
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Vyšný Medzev
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Vyšný Medzev
Dátum schvaľovania	05/2023
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Zadávatel' tvorby stratégie: Ing. Róbert Nálepka, starosta obce Gestor tvorby stratégie: Ing. Róbert Nálepka, starosta obce Koordinátor tvorby stratégie: Mgr. Judita Spišáková, externý manažment
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Róbert Nálepka, starosta obce, obec@vysnymedzev.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Judita Spišáková, externý manažment, spisakovajudita@gmail.com
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Poslanci obecného zastupiteľstva: Ing. Ján Schürger, PhD. Ing. Erich Fabian Erich Eiben Július Fabian Helmut Eližer Brigita Gedeonová Peter Eližer
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie	https://www.vysnymedzev.sk/

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)

1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR

Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.

1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR

PHRSR bude schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom obce Vyšný Medzev.

1.1.3. Partneri

Dotknutá verejnosť

Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR.

- fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne:
- fyzické osoby staršie ako 18 rokov,
- právnické osoby,
- občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu.

Hlavní aktéri rozvoja

Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii:

- obyvatelia obce,
- fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Vyšný Medzev.

Hlavní sociálno-ekonomickí partneri

Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii:

- obyvatelia obce,
- fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov.

1.2. Obsahové východiská

1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR

Obec Vyšný Medzev identifikovala nasledovné okruhy problémov a impulzov pre spracovanie aktualizácie resp. nového PHRSR:

- **skvalitnenie a zefektívnenie zavedeného systému strategického riadenia rozvoja obce**, s cieľom priblížiť sa k občanovi (vypočúť jeho potreby vedúce ku kvalitnejšiemu životu v obci), pretože obec Vyšný Medzev má mimoriadny záujem o zavedenie riadenia, ktoré je bližšie občanom;
- **politický dôvod** - záujem zlepšiť kvalitu života občanov a podmienky pre ekonomické aktivity v obci,

	- legislatívny dôvod - povinnosť vyplývajúca zo zákona a ďalších právnych noriem; - vplyv zmeny vonkajších podmienok rozvoja napr. nová Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda s Európskou úniou pre nové programové obdobie, ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv); - zistenie, že existujúce PHRSR, už neriešia aktuálne výzvy a problémy; - splnenie podmienok pre prístup k finančným zdrojom, prípadne iným rozvoj podporujúcim zdrojom; - možnosť nového prístupu k riešeniu problémov obce - tzv. smart prístup.
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR	Územie obce Vyšný Medzev - ako samostatný územný a správny celok, kde jej základnou úlohou, a to nielen pre potreby tohto PHRSR, bude starostlivosť a všestranný rozvoj o územie a o potreby jej obyvateľov.
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	V rámci primárnej analýzy obce Vyšný Medzev prebehne pre účely spracovania PHRSR aj zhodnotenie relevantnosti existujúcich nadradených a súvisiacich strategických dokumentov, zhodnotenie doteraz zrealizovaných stratégií, politík a koncepcií implementovaných na všetkých úrovniach, vrátane definovania príležitosti a konkurenčných potenciálov a limitov územnej samosprávy obce v kontexte jej okolia. PHRSR obce Vyšný Medzev bude nadväzovať najmä na: - Integrovanú územnú stratégiu samosprávneho kraja, pod ktorú obec spadá - Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR - Koncepciu územného rozvoja Slovenska - Partnerskú dohodu medzi EÚ a SR na roky 2021 – 2027 - Agendu 2030 - Program Slovensko 2021 – 2027
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	Etapa 1.– Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác Obdobie: 04/2023

Popis etapy:

Cieľom tejto fázy je predovšetkým zistiť, či je potrebné spracovať PHRSR a na akej hierarchickej úrovni, alebo postačí pripraviť iba jeho aktualizáciu. Obsahom fázy je vykonanie predbežných analýz, ktoré jednoznačnejšie vymedzujú výzvy, problémy, či impulzy, zmapujú ich obsah a rozsah a overia, nakoľko je možné danú výzvu alebo problém riešiť v rámci už jestvujúceho PHRSR, prípadne je potrebné PHRSR aktualizovať alebo spracovať nový PHRSR.

Výstupom prvej fázy je vytvorenie zadania, aktivácia či vytvorenie kapacít, a plán postupu tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie.

Etapa 2. – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie

Obdobie: 04/2023

Popis etapy: Cieľom Fázy 2 je vypracovanie podkladov a následné ich spracovanie do Zámeru PHRSR, ktorý slúži na zabezpečenie kompetentného schvaľovania potreby vypracovania nového PHRSR, resp. jeho aktualizácie tak, aby prebehol efektívne a bol zárukou kvalitného spracovania strategického dokumentu a vytvoril predpoklady pre úspešnú implementáciu.

Po schválení zámeru PHRSR zo strany Zadávatel'a a za zabezpečeného finančného krytia v rozpočte sa bude môcť pristupovať ku tvorbe nového PHRSR alebo jeho aktualizácii.

Konkrétne kroky etapy:

Krok 2.1. Personálne zabezpečenie - zostavenie prípravného tímu.

Krok 2.2. Organizácia prípravných prác.

Krok 2.3. Detailnejšia analýza potreby a impulzov na spracovanie, resp. aktualizáciu PHRSR.

Krok 2.4. Analýza možností reakcie na potrebu a impulzy pre spracovanie PHRSR, resp. jeho aktualizáciu, návrh rozhodnutia o postupe, charaktere a obsahovom zameraní.

Krok 2.5. Návrh cieľového zamerania/predbežnej vízie PHRSR (resp. jeho aktualizácie).

Krok 2.6. Predbežná identifikácia kľúčových partnerov a ich postavenia pre proces participácie pri spracovaní a

implementácii PHRSR a ich polohy v participatívnom procese tvorby a implementácie PHRSR.

Krok 2.7. Návrh koordinačnej štruktúry procesu tvorby PHRSR.

Krok 2.8. Návrh postupu a harmonogramu participatívnej tvorby a schvaľovania PHRSR.

Krok 2.9. Odhad potreby zdrojov (ľudských, finančných, dátových, iných) pre tvorbu PHRSR, resp. jeho aktualizáciu a návrh rozpočtu.

Krok 2.10. Vytvorenie Plánu riadenia rizík tvorby stratégie.

Etapa 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR

Obdobie: 04/2023

Popis etapy: Inventarizačná, analytická a prognostická fáza je prvou časťou tvorby samotného PHRSR nadväzujúc na výstupy prípravných prác v 4 polohách:

- definície kľúčového zamerania/vízie a hlavného cieľa₂
- definície kľúčových výziev, problémov, impulzov a možných riešení,
- súboru identifikovaných zdrojov zozbieraných, zhodnotených a prístupných informácií,
- definície postupu spracovania a identifikácie partnerov pre tvorbu a implementáciu stratégie.

Cieľom aktivity je: doplniť znalostnú bázu tak, aby boli identifikované nielen výzvy, problémy a impulzy doterajšieho, ale aj očakávateľného vývoja relevantné pre obec, ale predovšetkým identifikované všetky vnútorné (prírodné, sociálne, ekonomické, technické, procesné) potenciály a zdroje budúceho vývoja.

Etapa 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR

Obdobie: 04/2023

Popis etapy: Obsahom tejto fázy tvorby stratégie je spresnenie vízie a hlavného cieľa a určenie priorít a strategických cieľov PHRSR opierajúc sa o výstupy prípravnej, inventarizačnej, analytickej a prognostickej fázy.

S ohľadom na možnosť čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ je nutné, aby boli priority a strategické ciele PHRSR obce Vyšný Medzev priamo naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR a ďalších programových dokumentoch pre čerpanie EŠIF na obdobie 2023 - 2029.

Kroky tejto fázy sa dajú rozdeliť na dve časti. V **prvej časti** (kroky 4.1. a 4.2. Metodiky tvorby PHRSR) ide o overenie, modifikáciu resp. doplnenie vízie, hlavného cieľa, definovanie priorít a strategických cieľov.

V **druhej časti** (kroky 4.3. až 4.5. Metodiky tvorby PHRSR) sa definuje stratégia pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priority a strategické ciele PHRSR, ktoré tvoria jadro PHRSR.

Etapa 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Obdobie: 04/2023

Popis etapy: V tejto fáze sa identifikuje strategický prístup, postup a nástroje (opatrenia, aktivity, programy a projekty) akými sa v časovej následnosti a priestorovej súvislosti realizujú jednotlivé kroky stratégie. Cieľom tejto fázy je navrhnúť vlastnú stratégiu, ktorou dosiahne naplnenie celého systému počínajúc víziou až po systém cieľov PHRSR.

Etapa 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR

Obdobie: 05/2023

Popis etapy: Cieľom tejto fázy je vypracovať podrobný plán implementácie stratégie obsiahnutej v PHRSR. Podrobný plán implementácie stratégie je integrálnou súčasťou PHRSR a definuje predovšetkým:

- časový harmonogram implementácie stratégie a v jeho rámci konkrétne úlohy pre implementáciu navrhovaných nástrojov vrátane subjektov zodpovedných za ich splnenie a určenie výstupov realizácie týchto úloh, ktorý je reprezentovaný akčným plánom implementácie;

- implementačnú štruktúru vrátane systému riadenia implementácie PHRSR, v ktorej musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie a plán riadenia rizík;
- systém monitorovania a transparentného hodnotenia a napĺňania cieľov stratégie, ktoré zapracovávajú;
- plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie.

Etapa 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR

Obdobie: 05/2023

Popis etapy: Integrovanou súčasťou fázy schvaľovania je široko koncipovaný proces prerokovania tohto dokumentu s partnermi, dotknutou verejnosťou a dotknutými orgánmi a následného zapracovania ich námietok a pripomienok z participatívneho procesu v prvej časti tejto fázy.

Výstupom tohto participatívneho procesu môže byť úprava návrhu materiálu PHRSR tak, aby bola bližšie k očakávaniam jednotlivých partnerov a verejnosti.

Návrh PHRSR upravený na základe výstupov procesu prerokovania je predložený gestorom na schválenie v príslušnom orgáne územnej samosprávy obce Vyšný Medzev.

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Jedným zo strategických dokumentov obce bol Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev, ktorý bol schválený v roku 2016.

Na základe výstupov z vyššie uvedených analýz a na základe prieskumu verejnej mienky, ktorý bol realizovaný dotazníkovým zisťovaním, prostredníctvom médií, a ako i osobným zisťovaním, boli v obci Vyšný Medzev pre roky 2016-2022 identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ	Technická infraštruktúra
	Dopravná infraštruktúra
	Cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
SOCIÁLNA OBLASŤ	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
	Obecné (verejné) priestory a služby
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Protipovodňové opatrenia

V rámci týchto priorít boli naplánované a následne zrealizované projekty, ktorých prehľad uvádza tabuľka nižšie. Služi zároveň ako projektová základňa obce Vyšný Medzev, na ktorej je možné budovať a plynulo nadviazať nové projektové zámery a vízie v horizonte 2023 – 2029.

Č.	Názov projektu	Termín realizácie	Výška NFP	Poskytovateľ
1	Stavebné úpravy hasičskej zbrojnice Lucia Baňa	9.2.2017	32 764,41 €	Vlastné: 4 963,22 ŠR: 27 801,19
2	Rekonštrukcia ciest Vyšný Medzev – vetva H a vetva M	30.11.2018	44 256,60 €	Vlastné: 30 756,60 ŠR: 13 500,00
3	Rekonštrukcia kultúrneho strediska	1.10.2021	545 978,44	Vlastné: 395 978,44 ŠR: 37 500,00 EÚ: 112 500,00
4	Zberný dvor – stavebná časť	28.2.2022	131 976,32	Vlastné: 48 493,54 ŠR: 8 787,66 EÚ: 74 695,12

Od roku 2016, kedy bol spracovaný, schválený a prijatý predchádzajúci Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce prešla obec viacerými pozitívnymi zmenami a realizovala viaceré rozvojové projekty, ktoré skvalitnili život obyvateľov aj návštevníkov obce, regiónu a jeho okolia. Obec sa zapojila do prípravy a následnej realizácie viacerých investičných projektov. Obec úspešne využila aj nenávratné finančné prostriedky a ďalšiu grantovú pomoc v prospech vlastného rozvoja a mohla tak realizovať prioritné investičné aktivity, na ktoré by veľmi ťažko vedela vyčleniť finančné prostriedky z vlastných zdrojov. Zrealizované projekty mali pozitívny dopad na zlepšenie kvality života v obci.

2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	- vyváženosť štruktúry obyvateľstva z hľadiska produktivity, aktivity a pohlavia, - fungujúce poľnohospodárske družstvo, - vzdelaný a kvalifikovaný ľudský potenciál, - existencia podnikateľských subjektov pôsobiacich v obci v oblasti obchodu, priemyslu, - dobré podmienky pre rozvoj služieb, - dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, - dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, - vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania.
	Územno-technické	- atraktívne prírodné prostredie, - blízkosť rekreačnej oblasti, ako možného základu pre rozvoj turizmu, - objekty vhodné pre podnikanie v agroturistike, - aktívny prístup miestnej samosprávy k rozvoju cestovného ruchu.
	Prírodno- environmentálne	- vhodné prírodné a podnebné podmienky, - doriešený odvoz a skládky tuhého komunálneho odpadu, - vypracovaný program odpadového hospodárstva, - realizácia separovaného zberu odpadu.
	Kultúrne	- využívanie prírody v okolí na zimné a letné športové aktivity, - kultúrne podujatia, - každoročné tradičné kultúrno-spoločenské podujatia.
	Inštitucionálno- organizačné	- stretnutia občanov s predstaviteľmi samosprávy, - ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji obce.
Problémy a limity	Socioekonomické	- nezamestnanosť obyvateľov obcí v produktívnom veku, - nezamestnanosť absolventov škôl, - absencia výrobných podnikov v obci, - absencia základných a doplnkových služieb,

	- stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania, - slabý rozvoj remeselnej výroby, - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva vyplývajúca z nezamestnanosti v regióne, - slabá informovanosť o možnostiach podnikania a samozamestnania zo strany štátu.
Územno-technické	- nedostatočná infraštruktúra, - nedostatok finančných prostriedkov z rozpočtu obce na rekonštrukciu miestnych komunikácií, - nevybudované parkovacie plochy v obci, - nedostatočná infraštruktúra pre rôzne športové a voľnočasové aktivity.
Prírodno-environmentálne	- nezáujem mladých o poľnohospodárstvo, - nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu, - malý rozvoj aktivít pre rekreačné účely, - zlý stav poľných a lesných ciest, - nevyužitý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia cestovného ruchu v regióne.
Kultúrne	- slabá tradícia folklóru, - nedostatočný záujem občanov o obnovenie tradícií v obci, - obyvatelia sú prevažne konzumenti a nie tvorcovia kultúrnych akcií v obci.
Inštitucionálno-organizačné	- nedobudovaný vodovod v časti Lucia Baňa, - nedostatok prípadne nedostupnosť finančných zdrojov.

2.3. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. nulový variant, je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci

- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

Z pohľadu poľnohospodárstva

- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho fondu obce,
- neatraktívnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry

- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania kanalizácie pre jej finančnú náročnosť v časti Lucia Baňa
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia

- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu

- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,
- slabý sponzoring športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľne trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti

- vlastníci pozemkov nebudú súhlasiť s odpredaním pozemkov pre nové individuálne bytové výstavby podľa územného plánu obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatku finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu

- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,
- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Vyšný Medzev.

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:
Potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce.
V rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii s obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregiónu.
V blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch.	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregiónu.
Možnosť prilákať investorov.	Nepochopenie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce.

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR venovaná mimoriadna pozornosť nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácii samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí. Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Silné stránky	Slabé stránky
v obci je obecný vodovod v obci je obecná kanalizácia obec je plynofikovaná autobusové zastávky dostatok voľnej pracovnej sily ochota zo strany samosprávy riešiť zlé ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva	nedobudovaný kamerový systém obci nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na financovanie rozvojových a investičných projektov absencia detského ihriska malé možnosti rekreačno-športového vyžitia v obci obec nie je vybavená materskou školou a základnou školou

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

• možnosť osídľovania a budovania rodinných domov • výborná spolupráca s okolitými obcami • futbalové ihrisko • multifunkčné ihrisko • zariadenia cestovného ruchu (penzión, kemping, turistická ubytovňa) • zberný dvor • ochota spolupráce miestneho obyvateľstva pri rozvoji obce	• nedostatočné možnosti základných a doplnkových služieb • nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam • nedostatočný kamerový systém • nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu • nevyhovujúci technický stav úsekov chodníkov • nedostatočná infraštruktúra • absencia výrobných podnikov v obci • nedostatok vhodných priestorov pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím • absencia sociálnej starostlivosti pre starších občanov • zón pre deti a mládež, mladé rodiny, matky na materskej dovolenke a pre dôchodcov • absencia zdravotného strediska • nedostatok obecných pozemkov a ich roztrieštenosť • slabá ekologická uvedomelosť občanov • nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • nedostatočné využívanie prírodného potenciálu • nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie v prospech rozvoja obce • nedostatok stavebných pozemkov
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ na rozvojové aktivity obce • potenciálni investori – firmy realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti ako občanov, tak aj návštevníkov • rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov • existencia turistických atrakcií v blízkom okolí / mikroregióne obce • zlepšovanie podnikateľského prostredia	• negatívne sociálne prostredie • ekonomicky stagnujúci región – pretrvávanie negatívnych dopadov hospodárskej krízy • slabá osвета v oblasti ochrany životného prostredia • nárast produkcie komunálneho odpadu • nezamestnanosť • zanedbávanie podpory štátu v oblasti malého a stredného podnikania • starnutie obyvateľstva

• dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci• možnosti rekvalifikácie obyvateľov• rozvoj športových a rekreačných aktivít s možnosťou využitia prírodného potenciálu územia• potencionálna spolupráca s okolitými obcami• podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie• predchádzanie vzniku odpadov• zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce• realizácia opatrení smerujúcich k udržaniu kvality životného prostredia	• finančne náročná a pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry• nevyužitie prístupných zdrojov pre rozvoj obce vo všetkých smeroch• nedostatočný rozvoj turistických aktivít v okolí obce• bariéry pri získavaní prostriedkov z fondov EÚ• slabá osвета v oblasti ochrany životného prostredia

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Vyšný Medzev. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami. Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Samostatnou oblasťou analytickej časti je identifikovanie potenciálnych nástrojov a možných prístupov na riešenie výziev a problémov, ktoré sa stali osvedčenými nielen na úrovni lokálnej, ale aj v národnej alebo nadnárodnej praxi.

Pri tomto postupe sa identifikujú analýzou overené postupy - pozitívne prvky, rešpektujúc ich možné obmedzenia pri prenose skúseností. Tie môžu vyplývať z rozdielnosti prostredia (legislatívne, sociálne, ekonomické, geografické), rovnako tak z rôznej východiskovej situácie.

Metódou používanou v rámci spracovania tejto analýzy je porovnanie situácie a potenciálov rozvoja obce so situáciou a potenciálmi rozvoja inej porovnateľnej obce v rámci tzv. benchmarkingu. Porovnanie je vhodné sústrediť na obce, ktoré môžu byť vnímané ako konkurenti alebo naopak - sú príkladmi napredovania v

dosiahnutom progrese, prípadne príkladmi dobrej praxe, ktorú je možné zohľadniť pri riešení obdobných výziev a problémov.

Benchmarking pre účel spracovania tohto dokumentu je možné zadefinovať ako proces porovnávania a merania vlastných bežiacich procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných (porovnávaných) subjektoch. Cieľom takého porovnania je zisk informácií, kde vzniká odchýlka, ktorá predstavuje tzv. úzke miesto procesu. Tak môže obec identifikovať problém a zaviesť zlepšenia. Práve cez porovnanie s najlepšimi.

Východisková situácia obcí v najbližšom okolí

V najbližšom okolí zápasia všetky obce s obdobnými problémami a to nielen na úrovni rozvoja. Najčastejšími problémami obcí s nízkym počtom obyvateľov sú nedostatok finančných prostriedkov a slabý ľudský kapitál v spojení s prestarnutým obyvateľstvom. Okrem frustrácie patria medzi bariéry rozvoja obcí v bezprostrednom prostredí známe problémy s infraštruktúrou, nezamestnanosťou, či nízkym alebo málo využiteľným vzdelaním. Problémom je i fakt, že malé obce sa často bránia alebo im chýba príležitosť spájať sa do mikroregiónov.

Obec Vyšný Medzev je členom miestnej akčnej skupiny MAS Rudohorie, o.z. Miestne akčné skupiny predstavujú verejno-súkromné partnerstvá, v ktorých majú svoje zastúpenie miestne komunity, podnikatelia, verejná správa, poľnohospodárske a lesnícke subjekty, mladí ľudia, ženy a iní dôležití aktéri na miestnej úrovni. Miestna akčná skupina vzniká ako neformálne partnerstvo kľúčových subjektov verejného a súkromného sektora, ktoré pôsobia v území.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplývajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce.

Prehľad faktorov rozvoja obce Vyšný Medzev

Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstva,
- technická infraštruktúra,
- ekonomické činnosti,
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje

Vyšný Medzev je obec na Slovensku v okrese Košice-okolie, v Košickom samosprávnom kraji. Obec sa nachádza v údolí Bodvy, na severnom okraji Medzevskej pahorkatiny a juhozápadnom okraji Volovských vrchov. Od Medzeva je vzdialený 1,5 km severne, od Košíc 30 km západne a od Rožňavy 45 km východným smerom. Časti obce: Vyšný Medzev a Lucia Baňa.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

V obci Vyšný Medzev sa nachádzajú vodné toky Potok Borzov, Hummel, Zlatná. Vyšný Medzev sa nachádza pri ľavom, nie veľmi vodnatom prítoku Bodvy. Obec leží na miernom svahu zvažujúcom sa k juhu, ktorý je strmší, na severnom okraji dediny. Cez stred obce sa tiahne nevýrazná priehlbina vytvorená miestnym potokom, ktorý sa v južnej časti, poniže vzácneho historického parku zarezáva do údolia a tvorí výrazný výmol.

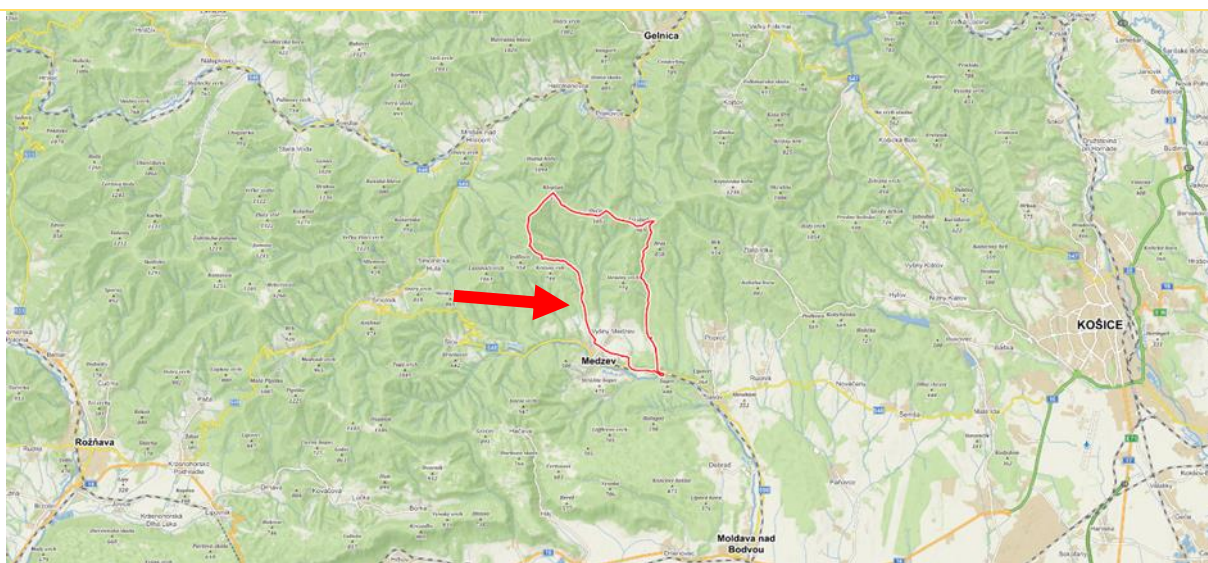
Nadmorská výška v strede obce je 382 m n. m. Celý chotár Vyšného Medzeva patrí do východnej časti Slovenského Rudohoria, k celku Volovských vrchov a podcelku Kojšovej hole. Hlavný hrebeň tejto časti Volovských vrchov je výrazne smerovaný zo západu na východ. Najvýraznejšie vyvýšeniny chotára Vyšného Medzeva tvoria vrcholy ležiace severozápadne od obce. Sú to hlavne Kloptaň (1153 m n. m.) a Zbojnická skala (1147 m n. m.) Značnú časť chotára obce tvoria lesné porasty bukovo-jedľové a v južnej časti dubové. Lesy sú z väčšej časti majetkom obce.

Klimatologicky sa Vyšný Medzev nachádza v miernejšej mikroklíme, pretože je od severu chránený hlavným hrebeňom Volovských vrchov. Svoju úlohu v priaznivej mikroklíme zohráva južná orientácia svahu, na ktorom Vyšný Medzev leží. Priemerná ročná teplota je 7 stupňov Celzia.

Geologické zloženie podložia tvoria silne až slabo metamorfované (premenné) staršie treťohorné sedimenty alpínskeho vrásnenia tvorené predovšetkým z kryštalických bridlíc a fylitov, prestupované pieskovecami a kremencami. Z geologického hľadiska patrí oblasť do tzv. Gelnickej skupiny bohatej na rudné ložiská. Svedčí o tom i bohatá história obce ako jedného z hornouhorských banských miest. Z rúd sa tu vyskytujú predovšetkým siderit, tetraedrit, pyrit, chalkopyrit, strieborné rudy v sprievode kremencov. V minulosti sa vyskytovali i zlatonosné, strieborné a medené rudy. O zlatonosných rudách svedčí miestny názov Zlatná dolina–Goldseifen.

Geomorfologicky je to pekne vymodelovaný lesnatý horský reliéf s výdatnými potokmi pretekajúcimi cez každú dolinku. Hydrologicky patrí Vyšný Medzev do povodia Dunaja s menšími potokmi miestneho významu vliavajúcimi sa do Bodvy, ako Hummel, Zlatná-Goldseifen, Borzov-Bärenseifen, Račí potok-Krebsseifen.

Pôdy sú piesočnato-ílovité, až ílovito-piesočnaté, miestami hlinitá hnedozem je vo vyšších polohách značne kamenistá. Väčšinou je to úrodná pôda. Na nej sa pestujú predovšetkým obilniny ako pšenica, raž. Vo vyšších polohách sa v minulosti pestoval ovos pre kone. Z okopanín sa pestujú hlavne zemiaky. Darí sa tu i kukurici na zrno i na kŕmenie. Dobré sa tu darí zelenine i ovociu mierneho pásma. Z ovocných drevín sú zastúpené predovšetkým jablká, z ktorých sa vyrába známe medzevské jablkové víno (äpelbein).

Grafické znázornenie polohy obce Vyšný Medzev

Obyvateľstvo

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Celkový počet obyvateľov obci v roku 2022: 541. Počet obyvateľov vykazuje prevažne rastúci trend vývoja.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15 - 65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 - 65 rokov) konkrétne 345 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v predproduktívnom veku, a to 95 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostnej štruktúry sa takmer všetci obyvatelia hlásia k slovenskej národnosti (98,66%).

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 61,50%.

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaraďujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť v obci je na úrovni 4%. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra		Stav
Miestne komunikácie	Stav prevažnej časti miestnych komunikácií je dobrý, v časti obce Lucia Baňa - nevyhovujúci	
Chodníky	Stav existujúcich chodníkov je dobrý.	
Železničná stanica	V obci sa nenachádza železničná stanica.	
Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 3 autobusové zastávky v nevyhovujúcom stave.	
Vodovod	Obec má vybudovaný vodovod. V časti Lucia Baňa je potrebné vodovod rekonštruovať.	
Kanalizácia	V obci je vybudovaná kanalizácia len v časti Vyšný Medzev, v časti Lucia Baňa vybudovaná kanalizácia nie je.	
Čistička odpadových vôd	V obci nie je ČOV.	
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.	
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.	
Elektrické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.	
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je vyhovujúci, obec využíva LED technológiu (100%). Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.	

Pokrytie mobilných operátorov	Obec v časti Vyšný Medzev je pokrytá signálmi všetkých mobilných operátorov, kvalita signálov je prevažne dobrá. V časti Lucia Baňa pokrytie nie je.
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec disponuje optickou sieťou len v časti Vyšný Medzev. V časti Lucia Baňa optická sieť nie je.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nachádza zberný dvor. Realizácia výstavby kompostoviska je naplánovaná v roku 2023. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Sociálna infraštruktúra obce

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou:

Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť v obci	ÁNO/NIE
Kultúrny dom	áno
Dom smútku	nie
Cintorín	áno
Kostol	áno
Materská škola	nie
Základná škola	nie
Stredná škola	nie
Školské ihrisko	nie
Futbalové ihrisko	áno
Ihriská (iné) - multifunkčné	áno
Športová hala	nie
Telocvičňa	nie

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

Kúpalisko (umelé, prírodné)	nie
Zimný štadión (otvorený, krytý)	nie
Klub dôchodcov	áno - v časti Lucia Baňa
Knižnica	nie
Pošta	nie
Hotely, motely, penzión – Penzión Sokol	áno
Turistické ubytovne	áno - KSK
Iné zariadenia cestovného ruchu – kemping Sokol	áno
Pohostinstvo	áno
Obchod, predajne	áno
Hasičská zbrojnica	áno
Zdravotné stredisko	nie
Obecný rozhlas	áno
Kino	nie
Denný stacionár	nie
Domov sociálnych služieb	nie

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Vyšný Medzev býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 169. Rodinné domy sú v dobrom stave. V obci sa nenachádzajú bytové domy.

Detailné spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.

Prehľad disparít obce Vyšný Medzev

Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Vyšný Medzev:

Oblasť rozvoja	Popis disparity
Prírodné zdroje	nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
Obyvateľstvo	starnúca populácia a klesajúci počet produktívneho obyvateľstva migrácia mladých obyvateľov

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

• Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	▪ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily▪ dlhodobá nezamestnanosť
• Technická infraštruktúra	▪ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu
• Sociálna infraštruktúra obce	▪ nedostatočná infraštruktúra zdravotnej starostlivosti▪ chýbajúce inštitúcie poskytujúce sociálne služby
• Historická oblasť	▪ Rozvoj a udržateľnosť kultúrnych pamiatok a pamätihodností obce

Tabuľka - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorít na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia obce Vyšný Medzev predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiť k jej naplneniu.

Na základe komplexnej analýzy východiskového stavu obce, súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych dát, analýzy silných a slabých stránok územia, identifikácii hlavných faktorov smerujúcich k rozvoju územia, pochopením väzieb územia, zohľadnením faktorov podporujúcich rast, resp. rozvoj územia, ako aj na základe funkcií, ktoré obec v súčasnosti plní, strategická vízia obce Vyšný Medzev je formulovaná nasledovne:

Vízia rozvoja:

Obec Vyšný Medzev je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:

Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je **zadefinovať priority** a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov **vo väzbe na hlavný cieľ a priority**, ktoré s určitosťou povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

V tejto časti je dôležité ich explicitne vymedziť a pomenovať tak, aby ich bolo možné zapracovať do plánu plnenia. Pri opatreniach, ktoré nie sú priamo v kompetencii obce, je dôležité aby boli presne sformulované do takej podoby, v akej ich obec bude môcť začleniť do vyšších strategických zámerov napr. samosprávneho kraja.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Vyšný Medzev je rozložené **do troch prioritných oblastí**, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa stávajú základnými piliermi pri realizácii hlavného cieľa.

Základné prioritné oblasti sú vymedzené nasledovne:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Predstavenie obsahu jednotlivých priorít je možné najlepšie demonštrovať cez uvedenie špecifických cieľov, ktoré pod danú prioritu spadajú a práve ich jednotlivé splnenie zabezpečí aj naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ: 1.1 Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ: 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ: 2.2 Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ: 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov

Strategický cieľ: 3.2 Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia

Obrázok nižšie ilustruje prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce, ktorých naplnenie je možné dosiahnuť prostredníctvom naplnenia cieľov jednotlivých nástrojov (projektov), ktoré povedú k naplneniu jednotlivých špecifických cieľov, prostredníctvom ktorých je možné naplniť strategické ciele určené pre každú prioritnú oblasť obce.

Obr. Prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít

3.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

3.3.1. Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

Vízia: Obec Vyšný Medzev je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ: Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

Priorita 1.

Moderná a inovatívna obec

Priorita 2

Obec atraktívna pre všetkých

Priorita 3

Eko obec

3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Stratégia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029 priamo nadväzuje na analytickú časť, ktorá cez popísané oblasti predstavuje komplexnú analýzu obce.

Predkladaná časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Vyšný Medzev, so zohľadnením tvrdých dát (štatistický úrad, výstupy z dotazníkov), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez

tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy), **ale hlavne výstupov a záverov predchádzajúceho PHRSR, na ktorý priamo nadväzuje a bol podkladom pre vytvorenie nového predkladaného PHRSR na roky 2023 - 2029.**

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom, ktoré prispievajú k plneniu cieľov PHRSR priradujeme aj medzinárodné dohody, ako je:

- Agenda 2030,
- Urbact III,
- Akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov,
- Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021 - 2027,
- Program Slovensko 2021 – 2027 schválený Európskou komisiou dňa 23.11.2022.

Viacere dokumenty Európskej komisie a OECD odporúčajú spracovanie rozvojových stratégií na úrovni tzv. strategicko-plánovacích regiónov (ako čiastkových územných jednotiek pre plánovanie na subregionálnej úrovni), ktoré môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory regionálneho rozvoja. Predkladaná stratégia obce Vyšný Medzev je vypracovaná za samostatnú územnú jednotku.

Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority, ktoré je možné preniesť aj na lokálnu úroveň – úroveň obce:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko obec

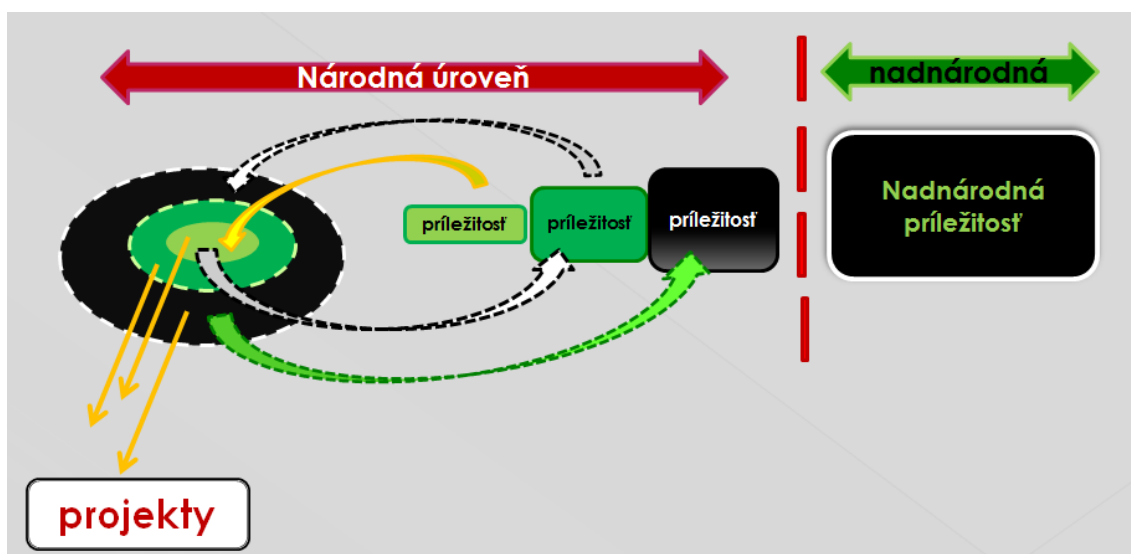
Súčasťou predloženej strategickej časti dokumentu je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, a formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

TVORBA STRATÉGIE NA ZÁKLADE PRÍSTUPU K VYUŽITIU HODNÔT, KTORÉ PRE OBEC PONÚKA INOVAČNÝ PROJEKT (NÁSTROJ)

V súvislosti s inovačným procesom a pochopením významu **nástroja - inovačného projektu** je dôležité spomenúť možnosti ako využiť hodnotu, ktorú so sebou prináša realizácia inovačného projektu obce Vyšný Medzev nielen z pohľadu realizátora inovácie, ale aj z pohľadu rozvoja obce:

- krátkodobé využite príležitosti – nepochopenie hodnoty inovačného nástroja: Pri tomto pohľade býva realizácia projektu vnímaná ako konečný cieľ, ktorým sa dosiahne projektový zámer a tým jeho význam končí. Cieľ projektu je naplnený, ale nebol koncipovaný a riadený, tak výstupy získané z projektu generovali ďalšie inovačné príležitosti, ďalšie možnosti pre rozvoj obce, napríklad získanie nových partnerstiev obce, vytvorenie nových inovačných príležitostí v obci, atď. Potenciál inovačného projektu ostáva takto nevyužitý;
- dlhodobé využite príležitosti – pochopenie hodnoty inovačného projektu: Druhý pohľad je vnímanie inovačného projektu len ako prostriedku, doslova nástroja, ktorý napomáha dosiahnuť vyšší - strategický cieľ obce. Tento prístup umožňuje maximálne využiť potenciál projektu, pretože využitá príležitosť generuje ďalšie príležitosti pre obec (implementácia jedného projektu vytvára podmienky pre vytvorenie ďalšieho projektu).

Obr. Špirála rozvoja obce pri implementácii projektov v PHRSR 2023 – 2029, jedna využitá príležitosť (projekt) generuje ďalšiu príležitosť

Využiť všetky ponúkané príležitosti a vyčerpať ich potenciál je jediná cesta k trvalo udržateľnému rozvoju obce.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

3.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR 2023 – 2029 a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Vyšný Medzev.

V procese prípravy PHRSR 2023 - 2029 boli prizvaní obyvatelia obce Vyšný Medzev s cieľom zapracovania ich požiadaviek a potrieb. V procese záverečného spracovania PHRSR spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu obyvatelia aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch napĺňajúce špecifické (sub)ciele definovaných priorít obce v období 2023-2029. Široký rámec navrhovaných projektov si bude vyžadovať zodpovednú prípravu obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu prípadne administratívnej podpory z externého prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2023-2029 venovať zvýšená pozornosť je náročnosť týchto projektov.

Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom, počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov, kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov a tie potom majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s externými poradcami, odborníkmi, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov, ktoré budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi tak, aby táto vhodne zvolená organizačná podpora dokázala sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinné, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu či tzv. projektoví zamestnanci na dobu určitú – zamestnaní podľa potrieb konkrétneho projektu na obdobie trvania projektu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce, prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu, či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2023 – 2029 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicity vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň, obec si kladie za cieľ, zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, preto je dokument PHRSR obce živým dokumentom, ktorý do budúcnosti s možnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy.

Rovnako bude obecné zastupiteľstvo schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré bude obec ako prijímateľ dotácie v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

č.	Názov partnera	Úloha partnera pri implementácii stratégie
1	Obecný úrad Vyšný Medzev	• výkonný orgán, administratívny orgán
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	• konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	• zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	• zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov
5	Susediace obce v rámci okresu/regiónu	• spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

7	Orgány štátnej správy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
8	Subjekty tretieho sektora – mimovládne organizácie	• spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán

4.1. Nástroje na implementáciu stratégie

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

- **Projekt: Rekonštrukcia obecného vodovodu v časti Lucia Baňa**

Nástroje:

Rekonštrukcia obecného vodovodu

- **Projekt: Dobudovanie kamerového systému**

Nástroje:

Dobudovanie kamerového systému

- **Projekt: Rekonštrukcia obecného rozhlasu**

Nástroje:

Rekonštrukcia obecného rozhlasu

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

- **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií**

Nástroje:

Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií

Dobudovanie nových, miestnych cestných komunikácií

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov**

Nástroje:

Rekonštrukcia chodníkov

Vybudovanie chodníkov

- **Projekt: Parkovacie miesta v obci pred kultúrnym domom**

Nástroje

Parkovacie miesta v obci pred kultúrnym domom

- **Projekt: Modernizácia autobusových zastávok v časti Lucia Baňa**

Nástroje:

Modernizácia autobusových zastávok v časti Lucia Baňa

- **Projekt: Výstavba autobusovej zastávky vo Vyšnom Medzeve**

Nástroje:

Výstavba autobusovej zastávky vo Vyšnom Medzeve

- **Projekt: Rekonštrukcia mostov a lávok**

Nástroje:

Rekonštrukcia mostov a lávok

1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR

- **Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**

Nástroje:

Príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít

Podpora miestnych podnikateľských subjektov

1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce

- **Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce**

Nástroje:

Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori

Rozvoj cezhraničnej spolupráce (udržiavanie a rozvíjanie zahraničných partnerstiev s inými subjektmi - obce, mestá, podnikatelia, investori)

Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako aj zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce

Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ 2.2: Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci

- **Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby**

Nástroje:

Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia, internet)

2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci

- **Projekt: Komplexná rekonštrukcia obecného úradu – obnova historickej budovy**

Nástroje:

Rekonštrukcia exteriéru a interiéru obecného úradu vrátane vybavenia kuchyne – nový konvektomat

- **Projekt: Rekonštrukcia druhého krídla budovy Kultúrneho domu**

Nástroje:

Rekonštrukcia druhého krídla budovy Kultúrneho domu (rekonštrukcia exteriéru - zateplenie fasády, výmena okien, a pod., rekonštrukcia interiéru a zabezpečenie interiérového vybavenia vrátane vybavenia kuchyne – nový konvektomat)

Zriadenie edukačného a športovo-relaxačného centra v zrekonštruovanom druhom krídle budovy KD

- **Projekt: Vybudovanie Domu smútku**

Nástroje:

Vybudovanie Domu smútku

- **Projekt: Zveľadenie areálu cintorína**

Nástroje:

Zveľadenie areálu cintorína (vybudovanie chodníka, vybudovanie oplotenia, výsadba drevín, zabezpečenie osvetlenia)

- **Projekt: Zriadenie komunitného centra**

Nástroje:

Zriadenie komunitného centra

- **Projekt: Zriadenie remeselného pivovaru**

Nástroje:

Zriadenie remeselného pivovaru

2.3 Podpora integrácie MRK v obci

- **Projekt: Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby**

Nástroje:

Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby

- **Projekt: Zriadenie terénnej sociálnej práce**

Nástroje:

Zriadenie terénnej sociálnej práce

- **Projekt: Skvalitnenie bývania pre obyvateľov MRK**

Nástroje:

Vytvorenie Systému bývania s prvkami prestupného bývania

Výstavba/rekonštrukcia bytového domu s nižším a vyšším štandardom bývania

- **Projekt: Vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemkom**

Nástroje:

Vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemkom pod obydliami obyvateľov z MRK

2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci

- **Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí**

Nástroje:

Podpora kultúrnych podujatí

Podpora športových podujatí

- **Projekt: Výstavba nového multifunkčného ihriska**

Nástroje:

Vybudovanie nového multifunkčného ihriska

- **Projekt: Modernizácia existujúceho multifunkčného ihriska**

Nástroje:

Modernizácia multifunkčného ihriska (zabezpečenie nových malých futbalových bránok)

- **Projekt: Vybudovanie amfiteátra**

Nástroje:

Vybudovanie amfiteátra

- **Projekt: Revitalizácia parku a zelených plôch v obci**

Nástroje:

Revitalizácia a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce

Osadenie prvkov drobnej architektúry

2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu

- **Projekt: Výstavba náučných chodníkov, oddychových zón, značenia cyklochodníka**

Nástroje:

Výstavba náučných chodníkov, oddychových zón, značenia cyklochodníka

- **Projekt: Rekonštrukcia obecného parku**

Nástroje:

Rekonštrukcia obecného parku

2.6 Skvalitnenie služieb verejného sektora

- **Projekt: Zvyšovanie digitálnych a odborných zručností a vzdelávanie zamestnancov obecného úradu a občanov**

Nástroje:

Zvyšovanie digitálnych a odborných zručností a vzdelávanie zamestnancov obecného úradu a občanov

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce

Strategický cieľ 3.2: Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia

3.1 Prevencia pred povodňami

- **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov**

Nástroje:

Rekonštrukcia jestvujúcich rigolov

Dobudovanie rigolov

- **Projekt: Protipovodňové opatrenia**

Nástroje:

Revitalizácia a ochrana tokov a mokradí

Regulácia, úprava a spevnenie koryta vodného toku

- **Projekt: Vodozádržné opatrenia**

Nástroje:

Výstavba dažďových záhrad

Vybudovanie vsakovacích plôch

Zabezpečenie retenčných nádob

Sadenie prvkov zelenej infraštruktúry

- **Projekt: Pozemkové úpravy**

Nástroje:

Sceľovanie pozemkov, úprava cestných komunikácií a poľných ciest

3.2 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci

- **Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí**

Nástroje:
Zakúpenie a inštalovanie fotopascí
Monitorovanie oblasti
Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách
3.3 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov
• Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce
Nástroje:
Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Zavedenie obnoviteľných zdrojov energie (slnečná)
• Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie
Nástroje:
Prevádzkovanie zariadení na využitie slnečnej energie

5. Merateľné ukazovatele nástrojov, harmonogram a finančný plán

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre každý pripravovaný projekt. Základné členenie merateľných ukazovateľov je nasledovné:

- **Ukazovatele výstupu** označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, často vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.

- **Ukazovatele výsledku** sú hmatateľnými produktmi projektu a bývajú objektívne overiteľnými ukazovateľmi cieľa projektu. Východiskovou hodnotou je absolútna hodnota výsledku ku dňu začiatku realizácie aktivít projektu stanovená ako 0 a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota dosiahnutá realizáciou projektu ku dňu ukončenia realizácie aktivít projektu. Medzi výstupom a výsledkom je logická väzba.

- **Ukazovatele dopadu** vyjadrujú dlhodobý efekt projektu a budú merané v horizonte niekoľkých rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Východiskovou hodnotou je tak, ako aj pri ukazovateľoch výsledku, absolútna hodnota dopadu v roku ukončenia realizácie aktivít projektu a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota, dosiahnutá za obdobie 5 bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledok zrealizovaných aktivít projektu.

Pre projekty uvádzané v rámci predkladaného PHRSR obce Vyšný Medzev budú sledované ukazovatele:

- ukazovatele výsledku, ukazovatele dopadu, ukazovatele výstupu (uvádzané pre činnosti charakterizované iba ako „Nástroje“ – tie, ktoré nespádajú pod projektový zámer).

5.1. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Zodpovedná inštitúcia	MJ	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
				2023	2029

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Výsledok	Zrekonštruovaný obecný vodovod v časti Lucia Baňa	Obec	súbor	1	1
Výsledok	Dobudovaný kamerový systém	Obec	súbor	1	1
Výsledok	Zrekonštruovaný obecný rozhlas	Obec	súbor	1	1

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Výsledok	Zrekonštruované miestne cestné komunikácie	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Nové miestne cestné komunikácie	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Zrekonštruované chodníky	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Nové chodníky	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Parkovacie miesta pred kultúrnym domom	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Zmodernizované autobusové zastávky v časti Lucia Baňa	Obec	počet	3	3
Výsledok	Nová autobusová zastávka vo Vyšnom Medzeve	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Zrekonštruované mosty a lávky (2+2)	Obec	počet	4	4

1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR

Dopad	Podpora podnikateľa (SHR, SZČO, MSP)	Obec	počet	0	2

1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce

Výsledok	Schválené projekty cezhraničnej spolupráce	Obec	počet	0	2
Dopad	Nová partnerská spolupráca s obcami	Obec	počet	0	2
Dopad	Spolupráca obce s podnikateľskými subjektami	Obec	počet	0	2

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci

Výsledok	Základná infraštruktúra pre výstavbu nových rodinných domov	Obec	súbor	0	1

2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci

Výsledok	Zrekonštruovaný exteriér a interiér obecného úradu – obnovená historická budova	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zrekonštruované druhé krídlo budovy Kultúrneho domu	Obec	počet	1	1
Výsledok	Edukačné a športovo-relaxačné centrum	Obec	počet	0	1
Výsledok	Dom smútku	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zveľadený areál cintorína	Obec	počet	1	1
Výsledok	Komunitné centrum	Obec	počet	0	1
Výsledok	Remeselný pivovar	Obec	počet	0	1

2.3 Podpora integrácie MRK v obci

Výsledok	MOPS	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Terénna sociálna práca	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Skvalitnené bývanie pre obyvateľov MRK	Obec	súbor	0	1
Výsledok	Vysporiadané majetkovoprávne vzťahy k pozemkom pod obydliami obyvateľov z MRK	Obec	súbor	0	1

2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci

Výsledok	Počet podporených/zrealizovaných kultúrnych podujatí	Obec	počet	0	10
Výsledok	Počet podporených/zrealizovaných športových podujatí	Obec	počet	0	10
Výsledok	Nové multifunkčné ihrisko	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zmodernizované jestvujúce multifunkčné ihrisko (nové malé futbalové bránky)	Obec	počet	1	1

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

<i>Výsledok</i>	Amfiteáter	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Zrevitalizovaný park a zelené plochy v obci	Obec	počet	0	3
<i>Výsledok</i>	Osadené prvky drobnej architektúry	Obec	počet	0	20

2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu

<i>Výsledok</i>	Náučné chodníky, oddychové zóny, značenie cyklochodníka	Obec	súbor	0	1
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruovaný obecný park	Obec	počet	1	1

2.6 Skvalitnenie služieb verejného sektora

<i>Dopad</i>	Kvalitné digitalizované služby verejného sektora	Obec	súbor	0	1

Prioritná oblasť 3: Eko obec

3.1 Prevencia pred povodňami

<i>Výsledok</i>	Vybudované rigoly	Obec	súbor	0	1
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruované rigoly	Obec	súbor	0	1
<i>Výsledok</i>	Zavedené protipovodňové opatrenia v obci	Obec	počet	0	2
<i>Výsledok</i>	Zavedené vodozádržné opatrenia v obci	Obec	počet	0	4
<i>Výsledok</i>	Pozemkové úpravy	Obec	súbor	0	1

3.2 Opatrenia proti čiernym skládkam

<i>Výsledok</i>	Zakúpené fotopasce	Obec	počet	0	3

3.3 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov

<i>Výsledok</i>	Zrekonštruované objekty s cieľom zníženia energetickej náročnosti	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Zavedené obnoviteľné zdroje energie	Obec	počet	0	1

5.2. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť sa venuje postupom inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia programu rozvoja obce, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, ako aj vecnému a časovému harmonogramu realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Osnova realizačnej časti PHRSR obce Vyšný Medzev je nasledovná:

- Akčný plán obce
- Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora
- Komunikačná stratégia obce
- Návrh systému monitorovania a hodnotenia

5.2.1 Akčný plán obce

Akčný plán vyplýva zo stratégie, tvorí jej kľúčovú časť a bude realizovaný prostredníctvom konkrétnych, vopred zadefinovaných projektov a aktivít. Jeho náplňou sú predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, pričom je v ňom uvádzaná konkrétna inštitúcia zodpovedná za ich naplnenie. Nevyhnutnou súčasťou akčného plánu sú vždy aj predpokladané zdroje financovania.

Akčný plán 2023 - 2029			
Opatrenie, aktivita	Termín	Zodpovedná inštitúcia	Financovanie (EUR)
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: Rekonštrukcia obecného vodovodu v časti Lucia Baňa	2023-2029	obec	200 000,00
Projekt: Dobudovanie kamerového systému	2023-2029	obec	20 000,00
Projekt: Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2023-2029	obec	10 000,00
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií	2023-2029	obec	600 000,00
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov	2023-2029	obec	40 000,00
Projekt: Parkovacie miesta v obci pred kultúrnym domom	2023-2029	obec	70 000,00
Projekt: Modernizácia autobusových zastávok v časti Lucia Baňa	2023-2029	obec	5 000,00

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

Projekt: Výstavba autobusovej zastávky vo Vyšnom Medzeve	2023-2029	obec	5 000,00
Projekt: Rekonštrukcia mostov a lávok	2023-2029	obec	220 000,00
1.3 Podpora podnikateľov - SZČO, MSP, SHR			
Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	2023-2029	obec	10 000,00
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce			
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce	2023-2029	obec	20 000,00
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci			
Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby	2023-2029	obec	500 000,00
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci			
Projekt: Komplexná rekonštrukcia obecného úradu – obnova historickej budovy	2023-2029	obec	100 000,00
Projekt: Rekonštrukcia druhého krídla budovy Kultúrneho domu	2023-2029	obec	400 000,00
Projekt: Vybudovanie Domu smútku	2023-2029	obec	200 000,00
Projekt: Zveľadenie areálu cintorína	2023-2029	obec	20 000,00
Projekt: Zriadenie komunitného centra	2023-2029	obec	250 000,00
Projekt: Zriadenie remeselného pivovaru	2023-2029	obec	100 000,00
2.3 Podpora integrácie MRK v obci			
Projekt: Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby	2023-2029	obec	90 000,00
Projekt: Zriadenie terénnej sociálnej práce	2023-2029	obec	5 000,00
Projekt: Skvalitnenie bývania pre obyvateľov MRK	2023-2029	obec	100 000,00
Projekt: Vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemkom	2023-2029	obec	50 000,00
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci			
Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí	2023-2029	obec	10 000,00
Projekt: Výstavba nového multifunkčného ihriska	2023-2029	obec	250 000,00
Projekt: Modernizácia existujúceho multifunkčného ihriska	2023-2029	obec	5 000,00
Projekt: Vybudovanie amfiteátra	2023-2029	obec	50 000,00

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

Projekt: Revitalizácia parku a zelených plôch v obci	2023-2029	obec	20 000,00
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu			
Projekt: Výstavba náučných chodníkov, oddychových zón, značenia cyklochodníka	2023-2029	obec	15 000,00
Projekt: Rekonštrukcia obecného parku	2023-2029	obec	90 000,00
2.6 Skvalitnenie služieb verejného sektora			
Projekt: Zvyšovanie digitálnych a odborných zručností a vzdelávanie zamestnancov obecného úradu a občanov	2023-2029	obec	20 000,00
3.1 Prevencia pred povodňami			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov	2023-2029	obec	50 000,00
Projekt: Protipovodňové opatrenia	2023-2029	obec	50 000,00
Projekt: Vodozádržné opatrenia	2023-2029	obec	100 000,00
Projekt: Pozemkové úpravy	2023-2029	obec	30 000,00
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavanie čistoty v obci			
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí	2023-2029	obec	5 000,00
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov energie			
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov	2023-2029	obec	300 000,00
Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie	2023-2029	obec	300 000,00

5.2.2 Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Vyšný Medzev. V procese prípravy PHRSR bol navrhnutý dotazník, cieľom ktorého bolo získanie názorov občanov obce na rôzne témy týkajúce sa života v obci. Takto sa obyvatelia obce mohli stať priamymi spolutvorcami PHRSR a tým aj budúceho rozvoja obce Vyšný Medzev. V procese záverečného spracovania PHRSR miestni obyvatelia spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickkej časti dokumentu.

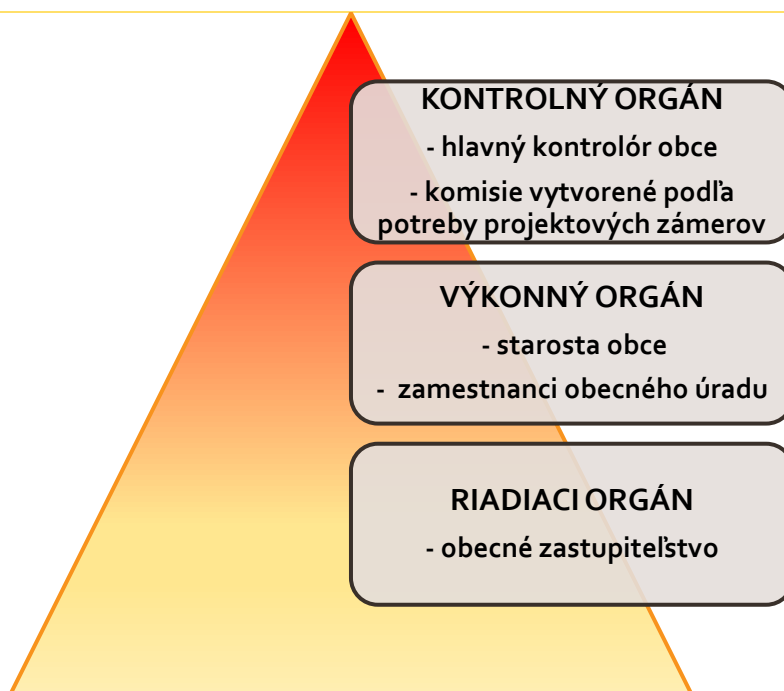

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch a aktivitách obce v období 2023 - 2029. Široký rámec navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať zodpovednú prípravu zo strany obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu a podpory z externého odborného prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2023 - 2029 venovať zvýšená pozornosť, je náročnosť týchto projektov. Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov, ktoré následne majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S týmto problémom súvisí aj počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s odbornými externými poradcami, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov. Parciálne ciele budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi. Touto vhodne zvolenou organizačnou podporou dokážeme sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinné, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov. Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie ako aj partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2023 - 2029 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a vo všetkých zložkách projektového riadenia. Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicity vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň si obec kladie za cieľ zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Dokument PHRSR obce je preto živým dokumentom, ktorý do budúcnosti s možnými aktualizáciami. Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie. Zároveň zodpovedá za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy. Obecné zastupiteľstvo bude zároveň schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré obec, ako prijímateľ dotácie, bude v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

Komunikačná stratégia obce

Tak ako v každej oblasti života obce, aj pri rozvoji komunikácie je potrebné zohľadňovať reálne potreby občanov a možnosti samosprávy. Komunikačná stratégia obce Vyšný Medzev vychádza zo skutočnosti, že kvalita poskytovaných informácií bude mať vplyv na spokojnosť jej občanov, ako aj zo skutočnosti, že úlohou samosprávy je zabezpečiť vzájomnú komunikáciu s občanmi. To znamená, že okrem poskytovania aktuálnych informácií a zabezpečenia ich dostupnosti pre občanov, je potrebné zaistiť aj spätnú väzbu verejnosti. Z pohľadu miesta, kde komunikácia v samospráve prebieha, hovoríme o dvoch formách komunikácie:

- interná komunikácia – vo vnútri samosprávy,
- externá komunikácia – na území obce a mimo nej.

Hlavnými cieľovými skupinami v komunikácii obce sú:

- interná komunikácia – zamestnanci OcÚ a poslanci OcÚ,
- externá komunikácia – občania obce, spolupracujúci podnikatelia, návštevníci, zamestnanci okolitých obecných úradov.

Samospráva využíva viacero komunikačných prostriedkov:

- prioritne je pre komunikáciu s občanmi určená webová stránka obce, ktorá zabezpečuje okamžitú dostupnosť informácií,
- vzhľadom na počet obyvateľov obce je možné využívať aj priamu - osobnú komunikáciu,
- ďalším prostriedkom poskytovania informácií je úradná tabuľa umiestnená pred obecným úradom či obecný rozhlas,
- poslednou formou komunikácie je priama účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zo skúseností obce možno konštatovať, že mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľov obce dávajú prednosť komunikácii prostredníctvom web stránky, pričom staršie vekové kategórie preferujú priamu komunikáciu či prijímanie informácií prostredníctvom obecného rozhlasu.

Publicita projektov obce

Podľa pokynov poskytovateľov dotácií, či nimi vydávaných Manuálov pre Informovanie a publicitu, je obec zodpovedná za zabezpečenie informovania odbornej a širokej verejnosti o nenávratnej finančnej pomoci poskytnutej z fondov EÚ. Publicita si podľa typu investície (projektu) bude vyžadovať rôzne spôsoby realizácie. Obec má povinnosť zabezpečiť, aby informácie o poskytnutej podpore boli odovzdávané všetkým zapojeným stranám. Dôraz sa kladie na čo najširšiu publicitu, ktorej zrealizovanie potom musí obec adekvátne zdokladovať. Pri realizácii jednotlivých projektov bude obec na komunikáciu – v závislosti od typu projektu a veľkosti investície - využívať tieto formy publicity:

- Veľkoplošná reklamná tabuľa (počas realizácie projektu)
- Trvalo vysvetľujúca informačná tabuľa (spravidla po ukončení projektu)
- Informačné plagáty, bulletiny
- Prostredníctvom obecného rozhlasu
- Propagačné a informačné predmety
- Informačné materiály a dokumenty - pri organizácii konferencií, kurzov, workshopov bude informácia o podpore projektov uvádzaná na všetkých pozvánkach, prezenčných listinách a pod.

Prostredníctvom uvádzanej komunikačnej stratégie bude počas obdobia realizácie PHRSR 2023 - 2029 prebiehať komunikácia s obyvateľmi s cieľom naplniť zadané očakávania obyvateľov o rozvoji obce.

5.2.3 Návrh systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie je pre účely predloženého PHRSR chápaný ako systematický proces zberu, triedenia, vyhodnocovania a uchovávaní relevantných informácií celého projektového tímu (realizačného aj odborného) o vecnom a finančnom plnení aktivít PHRSR. Cieľom monitorovania nebude len porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom, ale aj celkový priebeh naplňovania stanoveného časového harmonogramu a zadaných výstupov.

Plnenie systému monitorovania a hodnotenia v praxi

Obec bude raz ročne zbierať, vyhodnocovať a spracovávať návrhy, doplnenia a pripomienky poslancov, zamestnancov obecného úradu, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Po spracovaní získaných informácií do jednotnej podoby bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHRSR za predchádzajúci rok a návrh na zapracovanie aktualizácií prípadne doplnení. Výstupom monitorovania PHRSR na úrovni obce bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou budú monitorovacie správy schválené riadiacimi orgánmi jednotlivých OP pre daný rok. Aj napriek popísanej postupnosti krokov systému monitorovania a hodnotenia niekedy sa všetky procesy a aktivity nezrealizujú so 100% úspešnosťou tak, ako bolo pôvodne naplánované. Vzniknuté zmeny bude preto nutné, čo najrýchlejšie účinne popísať, presadiť a adresne uložiť konkrétnemu pracovníkovi s určením termínu realizácie. Aby sa tieto zmeny mohli realizovať, obec zaistí, aby systém, ktorý využíva pre riadenie a implementáciu projektov bol otvorený takýmto úpravám a umožňoval zapracovanie zmien okamžite, bez zbytočných odkladov a neefektívneho plytvania času a nákladov.

Zodpovednosti za jednotlivé typy projektov resp. predkladanie monitorovacích správ nie je možné adresne zadať v tejto chvíli konkrétnemu pracovníkovi. Budú určené v čase prípravy najneskôr však v čase schválenia konkrétneho projektu. Pre tento účel s cieľom eliminovať možné pochybenia bude pre zodpovedných pracovníkov vytvorená pracovná náplň s presným vymedzením ich zodpovedností a kompetencií, ktoré vyplývajú zo zmluvy s poskytovateľom dotácie a ním určených postupov a podmienok pre hodnotenie a monitorovanie projektov.

Vyššie uvedenými bodmi nie je dotknutá povinnosť štatutárneho zástupcu obce alebo obecných orgánov ich hlavnej zodpovednosti za všetky správne, aktuálne a úplné skutočnosti uvádzané v monitorovacích správach.

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2023 - 2029

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2025	Podľa rozhodnutia obce ako koordinátora PHRSR prípadne identifikácii spoločenskej potreby

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

Operatívne hodnotenie	V súlade s plánom pre predkladanie Monitorovacích správ, minimálne 1x ročne	Kontrola – porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom (čas a zdroje – finančné, materiálové, ľudské)
Tematické hodnotenie časti PHRSR	V roku 2024	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Podľa potreby	Pri závažnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	V roku 2029	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

5.3. FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHRSR.

Osnova kapitoly je nasledovná:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacia tabuľka pre výber projektov.

Všetky sumy uvádzané v tomto dokumente pre plánované projekty sú uvádzané hrubým odhadom. Dôvodom je nielen dlhší časový horizont, na ktorý sú tieto prostriedky plánované, ale fakt, že bez spracovania projektovej dokumentácie je nemožné vyčíslit' presnú sumu pre konkrétny projekt.

Pre projekt, kde je to možné, obec zabezpečí financovanie v rámci bežnej prevádzky samosprávy, pri náročnejších projektoch sa ráta s hlavným finančným krytím z mimorozpočtových prostriedkov obce, pričom obec ráta s nutným spolufinancovaním, pri projektoch, kde je to relevantné.

Zoznam zdrojov, aj tých potenciálnych, ktorými je možné zabezpečiť finančné krytie projektov obce, sú hlavne:

- vlastné zdroje,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financovanie z národných projektov,
- rozpočet samosprávneho kraja,

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

- EŠIF (európske štrukturálne a investičné fondy),
- sponzorské dary (podnikatelia či súkromné osoby),
- bankový úver.

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHRSR obce je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Indikatívny rozpočet – sumarizácia

	rok							Spolu (EUR)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Moderná a inovatívna	360 000	240 000	180 000	180 000	120 000	120 000	0	1 200 000
Obec atraktívna pre všetkých	682 500	455 000	341 250	341 250	227 500	227 500	0	2 275 000
Eko obec	250 500	167 000	125 250	125 250	83 500	83 500	0	835 000
SPO LU	1 293 000	862 000	646 500	646 500	431 000	431 000	0	4 310 000

5.3.1 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Predložená Intervenčná matica predstavuje hrubý odhad objemu finančných zdrojov potrebných na realizáciu stanovených projektových zámerov. Definitívna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie pre konkrétny projektový zámer pri zohľadnení výsledku verejného obstarávania.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje				
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	230 000	184 000	23 000	13 000	10 000	230 000
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	940 000	752 000	94 000	67 000	27 000	940 000
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR	10 000	8 000	1 000	1 000	0	10 000
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce	20 000	16 000	2 000	2 000	0	20 000
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci	500 000	400 000	50 000	45 000	5 000	500 000
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci	1 070 000	856 000	107 000	73 500	33 500	1 070 000
2.3 Podpora integrácie MRK v obci	245 000	196 000	24 500	22 250	2 250	245 000
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci	335 000	268 000	33 500	26 750	6 750	335 000
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu	105 000	84 000	10 500	8 250	2 250	105 000
2.6 Skvalitnenie služieb verejného sektora	20 000	16 000	2 000	1 500	500	20 000
3.1 Prevencia pred povodňami	230 000	184 000	23 000	21 500	1 500	230 000
3.2 Opatrenia proti čiernym skládkam	5 000	4 000	500	0	500	5 000

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

a dodržiavania čistoty v obci						
3.3 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov	600 000	480 000	60 000	0	60 000	600 000

Finančný rámec na realizáciu PHRSR

Finančný rámec na realizáciu PHRSR ako detailný prehľad finančných nárokov jednotlivých projektových zámerov, je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHRSR na celé jeho obdobie.

5.3.2 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Pre transparentný a nespochybniteľný výber projektov a stanovenie priorít pri ich financovaní, bola vypracovaná tabuľka pre výber projektov, ktorá je súčasťou finančnej časti. Hodnotiacim kritériom s najvyššou váhou je nielen výsledok projektu, ale aj jeho dopad – prínos pre rozvoj obce z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja.

Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt
1	Najvyššia priorita	- projekty zamerané na okamžité riešenie náhlych havarijných situácií, prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty, ktorých plnenie je pre obec povinné (usmernenie na úrovni SR alebo EÚ, projekty plynúce zo zmeny legislatívy)	
2	Vysoká Priorita	- projekty na predchádzanie dôsledkov prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné realizovať zo zdrojov obce - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné získať zo zdrojov EÚ - projekty, ktorých realizáciu považujú obyvatelia obce za nevyhnutnú (silná podpora miestnych obyvateľov)	Projekt: Rekonštrukcia obecného vodovodu v časti Lucia Baňa Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

		- projekty, ktorých plnenie je možné zaradiť pod Všeobecne záväzné nariadenia obce	Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce Projekt: Protipovodňové opatrenia Projekt: Vodozádržné opatrenia Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov
3	Stredná priorita	- projekty, ktoré robia obec príťažlivejšou, zaujímavejšou v očiach obyvateľov, návštevníkov - projekty, ktoré sú pre obec, vhodné a podporujú rozvoj obce - projekty, na ktoré je možné získať financovanie z mimorozpočtových zdrojov a sú v súlade so rozvojovým smerovaním obce	Projekt: Dobudovanie kamerového systému Projekt: Rekonštrukcia obecného rozhlasu Projekt: Parkovacie miesta v obci pred kultúrnym domom Projekt: Modernizácia autobusových zastávok v časti Lucia Baňa Projekt: Výstavba autobusovej zastávky vo Vyšnom Medzeve Projekt: Rekonštrukcia mostov a lávok Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby Projekt: Komplexná rekonštrukcia obecného úradu - obnova historickej budovy Projekt: Rekonštrukcia druhého krídla budovy Kultúrneho domu Projekt: Vybudovanie Domu smútku Projekt: Zvelďadenie areálu cintorína Projekt: Zriadenie komunitného centra Projekt: Zriadenie remeselného pivovaru

			Projekt: Zriadenie miestnej občianskej poriadkovej služby Projekt: Zriadenie terénnej sociálnej práce Projekt: Skvalitnenie bývania pre obyvateľov MRK Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí Projekt: Výstavba nového multifunkčného ihriska Projekt: Modernizácia existujúceho multifunkčného ihriska Projekt: Vybudovanie amfiteátra Projekt: Revitalizácia parku a zelených plôch v obci Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie Projekt: Výstavba náučných chodníkov, oddychových zón, značenia cyklochodníka Projekt: Rekonštrukcia obecného parku

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

			Projekt: Zvyšovanie digitálnych a odborných zručností a vzdelávanie zamestnancov obecného úradu a občanov
4	Nízka prioritita	- projekty, ktorých prínos pre rozvoj obce je minimálny - projekty bez silnej podpory obyvateľov obce - projekty na základe nepresne zadaných projektových úvah bez jasného cieľa	Projekt: Pozemkové úpravy Projekt: Vysporiadanie majetkovoprávných vzťahov k pozemkom

Na základe vyššie uvádzanej tabuľky pre výber projektov, ktorá stanovuje kritéria pre výber projektov obce Vyšný Medzev, sa v nasledujúcom programovom období plánuje zrealizovať celkovo 37 projektov, pričom 8 projektov má vysokú prioritu, 27 projektov bude realizovaných ako projekty so strednou prioritou a 2 projekty s nízkou prioritou.

Tabuľka je však iba rámcovým prehľadom pripravovaných projektov a je otvorená ďalším úpravám a doplneniam. Približuje projektové zámery obce, avšak finálna verzia predkladaných projektov bude vždy závislá na finančných možnostiach obce, podmienok konkrétnych výziev a pokynov poskytovateľov.

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením nástrojov (projektov) a odhadnutý ich dopad na projekt a jeho kvalitu ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrenia
Schválenie a podpísanie projektu v neskoršom ako avizovanom termíne	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy. Od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia sa uvažuje s periódou 6 mesiacov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce
Nedostatky vo finančných tokoch všetkých zainteresovaných	Ohrozenie realizácie projektu zo strany dodávateľov	Stredný	Dohoda s dodávateľom prác, tovarov a služieb na 90 dňovej splatnosti faktúr.	Finančné plánovanie, komunikácia k finančnému plneniu všetkých zainteresovaných.	obecný úrad, starosta obce
Stabilita personálneho zabezpečenia projektu zo strany všetkých zainteresovaných	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity	Nízky	Do projektu je navrhnutý vysoko profesionálny tím pracovníkov. Navrhovaný	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029

			počet osôb v projekte vychádza z doterajších skúsenosti obce s realizáciou obdobných nástrojov/ projektov.		
Nezvládnutie projektu po riadiacej stránke - neukončenie projektu v stanovenom termíne	Nepreplatenie výdavkov zo strany kontraktačného orgánu, ohrozenie dokončenia projektu	Nízky	Navrhnutá dostatočná časová rezerva.	Dôsledné plánovanie, priebežná kontrola a vyhodnocovanie dosiahnutých míľnikov a špecifických cieľov.	obecný úrad, starosta obce
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Výber najvhodnejšieho o dodávateľa cestou transparentného verejného obstarávania je zárukou výberu spoľahlivého partnera /dodávateľa/.	Kontrola procesu poverenou osobou.	obecný úrad, starosta obce
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Nízky	Verejné obstarávanie bude zabezpečené osobou spôsobilou vo verejnom obstarávaní. (externé zdroje).	Využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.	obecný úrad, starosta obce, externý partner

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácii projektu.	Znalosť legislatívy, využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.	obecný úrad, starosta obce externý partner
Nezvládnutie projektu po technickej stránke	Ohrozenie dosiahnutia plánovaných výsledkov projektu	Nízky	Obec disponuje potrebným technickým vybavením, ktoré bude po dobudovaní umožňovať generovanie plánovaných výstupov.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.	obecný úrad, starosta obce
Nedostatok disponibilných kapacít	Ohrozenie postupu prác na projekte, ohrozenie harmonogramu a plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Obec vyčlení dostatok disponibilných kapacít s možnou alternáciou pracovníkov pri odbornom dozeraní a kontrole implementácie.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.	obecný úrad, starosta obce
Riziko nezáujmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií rozvoja	Stredné	Transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom postavený na aktívnom postoji obce, smart nástroje.	Monitoring zapájania sa obyvateľov do účasti na verejnom živote, priebežné vyhodnocovanie a zlepšovanie procesu.	obecný úrad, starosta obce, obecné zastupiteľstvo

Riziko úbytku obyvateľov	Obec atraktívna pre život	Nízke	Osveta, v spojení s realizáciou nástrojov príslušného strategického cieľa.	Monitoring stavu kvality života v obci, dotazníky a smart nástroje pre komunikáciu s obyvateľmi.	obecný úrad, starosta obce

Pre nastavenie riadenia rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík, ako uvádza tabuľka vyššie. Základnými bodmi tohto postupu sú:

- identifikovanie možných rizík tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie,
- zhodnotenie ich významnosti,
- návrh opatrení na zníženie rizík a zodpovednosti za ich realizáciu,
- návrh postupov monitorovania a priebežného hodnotenia rizík.

Platí však, že základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

7. Riadenie implementácie

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
Obecné Zastupiteľstvo	Úlohy a kompetencie : • bude schvaľovať PHRSR, • vyjadruje sa k procesu monitoringu, • priebežne prehodnocuje a v prípade potreby aktualizuje PHRSR.		
Hlavný kontrolór obce	Úlohy a kompetencie : • zabezpečuje kontrolu plnenia zadefinovaných cieľov, • zabezpečuje finančnú kontrolu (finančné krytie, súlad projektových rozpočtov s aktuálnym PHRSR obce).		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Riadiaci výbor	7 členov – poslanci Obecného zastupiteľstva	Rozhoduje o začatí prípravných prác, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu	Zasadá minimálne kvartálne alebo podľa potreby, (členovia výboru budú menovaní po schválení PHRSR). Riadiaci výbor svoju činnosť môžu spustiť po menovaní. <u>Dôležité:</u> Zloženie výboru musí byť / bude vystavané tak, aby každý člen v rámci obce zohrával významnú úlohu v aktívnom živote obce (tým sa zabezpečí jeho schopnosť zasiahnuť pri realizácii a predchádzať tak vzniku problémov a možných odchýlok od plánu.)
Gestor	starosta obce	<u>V príprave:</u> Rozhoduje o začatí prípravných prác na základe predchádzajúceho súhlasu zastupiteľstva obce	Gestor PHRSR je najvyšší reprezentant realizácie PHRSR do vnútra obce aj smerom navonok, teda vo vzťahu k nadriadeným orgánom.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

		V procese: Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR	- Vede riadiaci výbor, zvoláva a vedie jeho zasadnutie.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Koordinátor tvorby stratégie (Koordinátor prípravných prác)	Pozícia obsadená externým dodávateľom	Koordinuje činnosti smerujúce k tvorbe dokumentu, spracováva dokument na základe dát z participatívneho procesu tvorby, metodicky usmerňuje proces kreovania PHRSR	Je poradným orgánom v procese tvorby. Usmerňuje a koordinuje činnosti tak, aby proces aj výsledok boli v súlade s metodikou a platnou legislatívou.
Poverenie koordinátora prípravných prác obce Vyšný Medzev bude jasne a jednoznačne formálne komunikované, aby bola zaistená transparentnosť a nevznikali pochybnosti o jeho osobe a jeho právomociach. Poverenie koordinátora prípravných prác od gestora bude mať písomnú formu a bude dostupné ďalším stranám, ktoré budú zapojené do prípravy tvorby stratégie vrátane verejnosti.			
Prípravný tím + logistický tím	Zamestnanci obecného úradu	V príprave: Prípravuje podklady na rozhodnutie o aktualizácii, resp. o spracovaní nového PHRSR V procese: Podieľa sa na plnení realizácie jednotlivých úloh nástrojov, zabezpečuje činnosti spojené s monitoringom PHRSR. Zároveň zabezpečuje administratívnu podporu a zabezpečuje technicko – obslužné činnosti.	Prípravuje podklady a zabezpečuje práce spojené s implementáciou a hodnotením PHRSR.

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Odporúčania pre nižšie úrovne strategického riadenia

Nakoľko predkladaný dokument (PHRSR obce) je sám programom na najnižšom stupni verejnej správy, nie je možné z neho odvádzať odporúčania pre nižšie stupne riadenia.

Odporúčania pre nadradené úrovne strategického riadenia

Pri tvorbe PHRSR obce Vyšný Medzev boli zohľadňované strategické dokumenty nadradenej úrovne. Pri aktualizácii strategických dokumentov vyšších úrovni na obdobie niekoľko rokov je potrebné prihliadať na konkrétne plány jednotlivých obcí, pretože práve tie dokážu – na základe poznania skutočných potrieb svojich obyvateľov – detailne reflektovať aktuálne problémy, ktoré je potrebné aj aktuálne riešiť. Zovšeobecňovanie konkrétnych problémov napr. malých obcí na úroveň regiónu totiž neodzrkadľuje vždy skutkový stav v konkrétnej obci.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

V procese implementácie PHRSR sa môžu objaviť problémy, ktoré následne ovplyvnia dosiahnutie vízie a naplnenie zadaných cieľov a celkovú efektívnosť implementácie. Možnosť výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto je potrebné pomenovať potenciálne problémy ešte pred tým ako sa vyskytnú, a pripraviť postupy na zníženie ich výskytu resp. na minimalizáciu ich dopadov.

Jedným z kľúčových prostriedkov na elimináciu rizika je definovanie a poznanie právomocí subjektov zapojených do procesu realizácie, spolu s odporúčaniami a požiadavkami na partnerské a spolupracujúce subjekty.

Tím pre koordináciu tvorby navrhne postup na zníženie rizík už pri formulovaní PHRSR a to voľbou stratégie, vhodných nástrojov a následne pri jej implementácii. Základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

V tomto kroku sa nastavia mechanizmy rozhodovacích a schvaľovacích procesov a to najmä kompetencie a pravidlá:

- monitoringu a hodnotenia plnenia úloh a výstupov implementácie PHRSR,
- operatívneho riadenia implementácie (koordinácie prác, komunikácia, riadenie využitia zdrojov a operatívne rozhodnutia),
- adaptácie a zmien stratégie na základe výstupov procesu monitorovania,
- manažmentu rizík.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev
na roky 2023 – 2029**

Tabuľka nižšie uvádza prehľad odporúčaní a požiadaviek na partnerské a spolupracujúce subjekty.

č.	Názov partnera	Prehľad odporúčaní a požiadaviek
1	Obecný úrad obce Vyšný Medzev	- vytvára zázemie (technické a administratívne) pre koordináciu, implementáciu a monitoring PHRSR
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	- aktívny prístup a angažovanosť pri realizácii jednotlivých nástrojov
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	- poradenstvo a spolupráca pri implementácii nástrojov, podľa podielu zapojenia do konkrétneho nástroja
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	- Odborné poradenstvo a spolupráca vedúca k získaniu nenávratných finančných príspevkov
5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	- spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov.

8.3. Záverečná správa

Na základe analýzy vykonanej pre účely tohto dokumentu je zrejmé, že hlavným problémom obce Vyšný Medzev je nízky počet podnikateľských príležitostí či formy samozamestnania v obci, z čoho plynie vysoká miera dochádzky do zamestnania mimo obec.

Ďalšími problémami sa javia mobilita mladých ľudí, štrukturálna zaostalosť územia a celkový vidiecky charakter územia (čo nie je nutné vnímať vždy len ako negatívum). Uvedené problémy obmedzujú samotné možnosti obce ovplyvniť svoju východiskovú situáciu. Výrazným progresom pre obec je však dobudovanie chýbajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry.

V rámci predkladaného dokumentu sa bude obec snažiť o zlepšenie a skvalitnenie stavu občianskej a technickej vybavenosti, čo v dlhodobom horizonte môže pomôcť k vytvoreniu predpokladov pre nárast počtu obyvateľov.

Vypracované súbory nástrojov vo forme tu uvádzaných návrhov projektov, môžu prispieť k novým podnikateľským a investičným príležitostiam obce spojenými s tvorbou nových pracovných miest v obci.

Podstatné je, aby bolo zachované smerovanie obce navrhnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe východiskovej situácie (nadväzujúc na výstupy predchádzajúceho PHRSR), na základe definovaných potrieb obyvateľov so zapojením širokej verejnosti a na základe konsenzu všetkých zúčastnených partnerov.

PHRSR nie je fixným dokumentom pre nadchádzajúce obdobie, je možné ho v čase odôvodnene upravovať a aktualizovať. Ak sa do budúcnosti objaví nová spoločenská potreba, ktorá sa pretaví do nového nástroja PHRSR, teda projektu, bude musieť prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania, aby sa následne zaradil do aktualizovaného programu.

A aj keď najväčšia váha zodpovednosti pri plánovaní rozvoja obce sa kladie na čelných predstaviteľov obce, je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby naplnením svojho „balíka úloh“ prispeli k napĺňaniu vytýčených cieľov v snahe zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce Vyšný Medzev.

9. Využitie literárne zdroje

1. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja.
2. Program Slovensko 2021 – 2027 schválený Európskou komisiou dňa 23.11.2022.
3. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.
4. Agenda 2030.
4. Partnerská dohoda 2021 – 2027.

10. Prílohy

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť

História obce

Založenie Medzeva – Vyšného Medzeva je spojené s obdobím po tatárskom vpáde v rokoch 1241 – 1242. Uhorská krajina bola spustošená zdivočenými hordami Tatárov a zostala ľudoprázdna. Z dôvodu dosídlenia a hospodárskeho rozmachu krajiny kráľ Belo IV. povolal do Uhorska nemeckých *Hostí*, známych svojimi schopnosťami a zručnosťami v oblasti baníctva, kľčovania lesov a poľnohospodárstva. Neboli to však prví nemeckí prisťahovalci. Už počas panovania uhorského kráľa Gejzu I. v rokoch 1141 – 1163 prechádzali krajom nemeckí osídlenci, ktorí osídlili Sedmohradsko. Časť z nich sa usadila na našom území južne od Košíc..

Kronika Vyšného Medzeva potvrdzuje skutočnosť, že v roku 1141 prišli prví prisťahovalci a v roku 1235 – 1270 bola založená malá dedinka, ktorá v roku 1272 dostala od Štefana V. privilegium. Celé územie Bodvy, na ktoré prišli nemeckí osídlenci, patrilo premonštrátom z jasovského kláštora. Hoci prvá písomná zmienka o Vyšnom Medzeve je z roku 1427, kedy sa uskutočnilo sčítanie port, nepriame dôkazy hovoria o prítomnosti našich predkov na tomto území už v druhej polovici 13. storočia. Je potrebné dodať, že do roku 1427 v historických záznamoch figuruje iba jeden Medzev. Historicky sa názvy obce uvádzajú nasledovne: Felsew-Mecenzef (1427), Felseö-Mecenzef (1630), Felsö-Mecenzéff, Ober-Mezenziff, Vissny Mezenziff (1773), Ober-Metzenseiffen (1786), Felsö Metzenzéf, Ober-Metzenseif (1808), Felsömetzenzef (1863), Felsömecenzef (1873-1822), Felsömetzenseif (1888-1913), Vyšný Medzev (1920), Vyšný Medzev, Ober Metzenseifen, Felsö Mecenzef (1927-1938), Vyšný Medzev, Ober Metzenseifen (1938-1945), Vyšný Medzev (1948-1960), Medzev, ul. Hrdinov SNP (1960-1999), Vyšný Medzev (od roku 1999).

Prvá písomná zmienka o dvoch častiach Medzeva (Vyšného a Nižného Medzeva) je z roku 1427.

Obyvatelia sa zaoberali baníctvom a hutníctvom kovov. Bohatstvo tohto materiálu, početné vodné toky dali vznik tomu, aby sa tunajšie získané kovy spracovali na konečný produkt. Preto v roku 1366 Jasovské prepošstvo spravilo zmluvu s majstrom Heliasom Teknágelom, pôvodom z Flámska, zakladateľom hámrov na prítokoch rieky Bodva, v ktorých sa dodnes vyrábajú kované výrobky ako sekery, motyky, lopaty a pod.

Vyšný Medzev získal štatút slobodného kráľovského privilegovaného banského mesta za cisára Leopolda prvého. Trhové právo získal za čias Márie Terézie. V tomto období bol Vyšný Medzev ekonomicky silný, o čom svedčí aj existujúce námestie s kultúrnym bohatstvom. Okrem kováčskeho remesla pôsobili v meste rôzne cechy ako pivovarnícky, ktorý bol založený roku 1750. Obyvatelia

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

okrem baníctva a kováčstva sa živili uhliarstvom, výrobou šindlí, krajčírstvom, prácou v lese, vyrábali klince korytá a pod.

Prosperujúce baníctvo však upadá v II. polovici 19. storočia, kedy miestni baníci nestačili konkurovať silnej Rimamuránskej spoločnosti, ktorí na pár desaťročí prevzali vyšnomedzevské baníctvo. Pre nedostatok pracovných príležitostí sa veľká časť obyvateľstva na prelome 19. a 20. storočia vysťahovala do Ameriky a svojím spôsobom Vyšný Medzev hospodársky upadol. Obyvateľstvo okrem kováčstva sa živilo málo produktívnym poľnohospodárstvom.

Vybudovaním troch hámrov na Bodve v roku 1376 sa začalo nové slávne obdobie Medzeva, keď popri baníctve a poľnohospodárstve sa objavilo nové priemyselné odvetvie.

Od roku 1628 sa Vyšný Medzev vyvíjal ako zemepanské mestečko. Protiturecké vojny, náboženské nepokoje, stavovské povstania a epidémie nepriali hospodárskemu rozvoju mestečka a populačnému rastu obyvateľstva. V roku 1715 mal Vyšný Medzev iba 25 domácností, v roku 1720 mal 41 domácností.

Obyvateľstvo obce bolo pôvodne nemecké – mantácke. Usídlilo sa na pôvodnom území Jasovského prepoštva. Obyvatelia sa zaoberali predovšetkým baníctvom a hámorníctvom, poľnohospodárstvom a prácou v lesoch a na pílach.

Pri vzniku I. ČSR v júni 1919 boli v chotári obce boje, kde padli piati červenoarmejci. Sú pochovaní na mieste cintorína. Po viedenskej arbitráži v novembri 1938 obec pripadla k okresu Gelnica. I keď čas hungaristicko orientovaných prívržencov Zjednotenej maďarskej strany bola za prijatie medzevskej doliny k Maďarsku, Vyšný Medzev sa stal pohraničnou obcou Slovenského štátu. Slovensko-maďarská hranica bola na katastrálnom území Vyšného Medzeva a Jasova. Prírodná hranica bol Pustý potok v Lucia Bani. Politický život bol v období I. ČSR aj za bývalého Slovenského štátu veľmi čulý. Aj protifašistický boj počas 2. svetovej vojny bol silne organizovaný a aktívny, ktorého dôkazom sú účastníci v SNP a v partizánskom odboji. V rokoch 1943 – 1945 pôsobili v okolí partizánskej skupiny A. A. Martynova a E. Thälmana. Po II. svetovej vojne sa uskutočnil čiastočný odsun nemeckých obyvateľov, čím sa zmenila štruktúra obyvateľstva.

K obci historicky patrí i miestna časť Baňa Lucia, ktorá bola významným baníckym a hutníckym strediskom. Baňa Lucia bola založená Rimamuráňsko-Šalgotariánskou ťažobnou banskou spoločnosťou po roku 1891. Baníctvo, ktoré úzko súviselo s obyvateľmi Vyšného Medzeva tam existovalo už oveľa skôr. Podľa zachovaných písomných dokladov už od roku 1785 sa v štôlni Luczia ťažila ruda.

Do roku 1960 bola obec samostatná. Počet obyvateľov sa od toho času pohyboval okolo tisíc. Do roku 1999 obec Vyšný Medzev s Lucia Baňou bola pričlenená k Nižnému Medzevu.

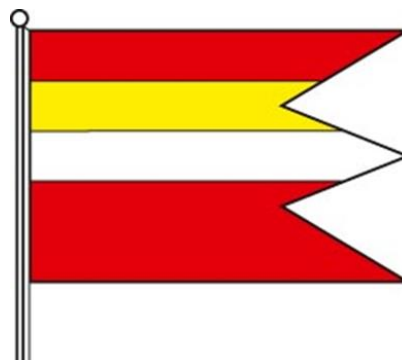
Od roku 1999 obec Vyšný Medzev a Lucia Baňa opäť dostala svoju právnu subjektivitu.

Symbody obce

Erb obce

Vlajka obce

Územie obce

Vyšný Medzev je obec na Slovensku v okrese Košice-okolie, v Košickom kraji. Obec sa nachádza v údolí Bodvy, na severnom okraji Medzevskej pahorkatiny a juhozápadnom okraji Volovských vrchov. Od Medzeva je vzdialený 1,5 km severne, od Košíc 30 km západne a od Rožňavy 45 km východným smerom. Časti obce: Vyšný Medzev a Lucia Baňa. Celková rozloha obce: Kataster obce Vyšný Medzev má rozlohu 3 244 ha. V blízkosti mesta Medzev do rieky Bodvy sa vlievajú potoky z Vyšného Medzeva a to Pustý potok z Lucia Bane, zo Zlatnej doliny potok Zlatná, do ktorej priteká potok Hummel. Z hľadiska pôdorysného je tvaru podlhovastého s kostolom, parkom a námestím v strede.

V obci Vyšný Medzev sa nachádzajú vodné toky Potok Borzov, Hummel, Zlatná. Obec Vyšný Medzev sa nachádza pri ľavom, nie veľmi vodnatom prítoku Bodvy. Obec leží na miernom svahu zvažujúcom sa k juhu, ktorý je strmší, na severnom okraji dediny. Cez stred obce sa tiahne nevýrazná priehlbina vytvorená miestnym potokom, ktorý sa v južnej časti, poniže vzácneho historického parku zarezáva do údolia a tvorí výrazný výmoľ.

Nadmorská výška v strede obce je 382 m n. m. Celý chotár Vyšného Medzeva patrí do východnej časti Slovenského Rudohoria, k celku Volovských vrchov a podcelku Kojšovej hole. Hlavný hrebeň tejto časti Volovských vrchov je výrazne smerovaný zo západu na východ. Najvýraznejšie vyvýšeniny

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

chotára Vyšného Medzeva tvoria vrcholy ležiace severozápadne od obce. Sú to hlavne Kloptaň (1153 m n. m.) a Zbojnická skala (1147 m n. m.) Značnú časť chotára obce tvoria lesné porasty bukovo-jedľové a v južnej časti dubové. Lesy sú z väčšej časti majetkom obce.

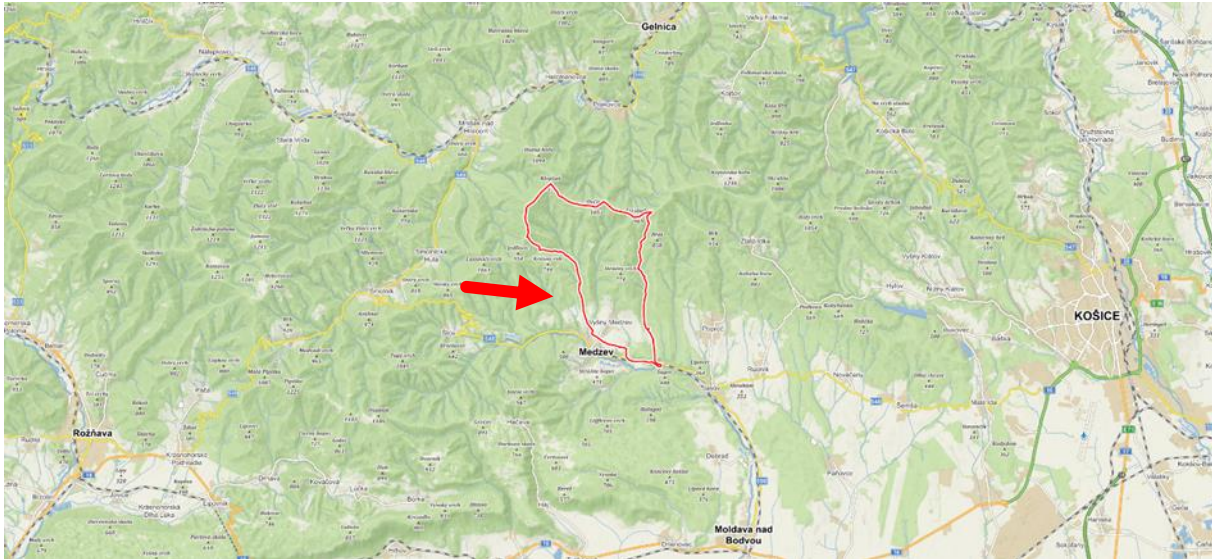
Klimatologicky sa Vyšný Medzev nachádza v miernejšej mikroklimé, pretože je od severu chránený hlavným hrebeňom Volovských vrchov. Svoju úlohu v priaznivej mikroklimé zohráva južná orientácia svahu, na ktorom Vyšný Medzev leží. Priemerná ročná teplota je 7 stupňov Celzia.

Geologické zloženie podložia tvoria silne až slabo metamorfované (premenné) staršie tret'ohorné sedimenty alpínskeho vrásnenia tvorené predovšetkým z kryštalických bridlíc a fylitov, prestupované pieskovecami a kremencami. Z geologického hľadiska patrí oblasť do tzv. Gelnickej skupiny bohatej na rudné ložiská. Svedčí o tom i bohatá história obce ako jedného z hornouhorských banských miest. Z rúd sa tu vyskytujú predovšetkým siderit, tetraedrit, pyrit, chalkopyrit, strieborné rudy v sprievode kremencov. V minulosti sa vyskytovali i zlatonosné, strieborné a medené rudy. O zlatonosných rudách svedčí miestny názov Zlatná dolina–Goldseifen.

Geomorfologicky je to pekne vymodelovaný lesnatý horský reliéf s výdatnými potokmi pretekajúcimi cez každú dolinku. Hydrologicky patrí Vyšný Medzev do povodia Dunaja s menšími potokmi miestneho významu vlievajúcimi sa do Bodvy, ako Hummel, Zlatná-Goldseifen, Borzov-Bärenseifen, Račí potok-Krebsseifen.

Pôdy sú piesočnato-ílovité, až ílovito-piesočnaté, miestami hlinitá hnedozem je vo vyšších polohách značne kamenistá. Väčšinou je to úrodná pôda. Na nej sa pestujú predovšetkým obilniny ako pšenica, raž. Vo vyšších polohách sa v minulosti pestoval ovos pre kone. Z okopanín sa pestujú hlavne zemiaky. Darí sa tu i kukurici na zrno i na kŕmenie. Dobré sa tu darí zelenine i ovociu mierneho pásma. Z ovocných drevín sú zastúpené predovšetkým jablká, z ktorých sa vyrába známe medzevské jablkové víno (äpelbein).

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

Grafické znázornenie polohy obce Vyšný Medzev

Lesy a chránené oblasti

V katastrálnom území obce Vyšný Medzev sa nachádzajú v prevažnej miere lesy s celkovou rozlohou 2 435,21 ha. Podľa druhového zloženia lesov, na území obce prevládajú bukové lesy a dubové lesy. Vyskytujú sa aj jedľové lesy, bukové lesy s prímесou jedle, zmiešaný jedľový les s prímесou hrabu, jedľový les s prímесou smreka. Prirodzené lesné porasty sú tvorené pôvodnými drevinami – hrab obyčajný, buk lesný, dub letný, jaseň mannový, breza bradavičnatá, topoľ čierny, smrek obyčajný, jedľa biela, smrekovec opadavý, borovica lesná. Vo východnej časti katastrálneho územia sú dominantné solitéry dubov, bukov a lipy. Niektoré časti obcí, zväčša pahorkatiny sú odlesnené.

Ochrana prírody

Na území lesného celku Vyšný Medzev sa nachádza prírodná rezervácia Kloptaň a časť územia spadá do Chráneného vtáčieho územia Volovské vrchy.

V roku 2001 vznikla spoločnosť Obecný podnik lesov a služieb s.r.o., ktorá zabezpečuje obhospodarovanie lesného majetku v súčasnosti.

Fauna a flóra

Prirodzené porasty sú tvorené pôvodnými drevinami. Patrí sem hrab obyčajný, buk lesný, dub letný, jaseň mannový, breza bradavičnatá, topoľ čierny, smrek obyčajný, jedľa biela, smrekovec opadavý, borovica lesná. V lesoch bežne rastie konvalinka voňavá, jahoda lesná, papraď samčia, chmeľ, veternica hájna, brusnica čučoriedková. Zbierajú sa taktiež plody ostružiny maliny a ostružiny krovitej

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

– černice, ako aj zemedym lekárskej – cencelia. V okolí vŕd rastú jelša lepkavá, vŕba rakyta, vŕba krehká. Z bylín je to záružlie močiarné, nezábudka a pálka širokolistá. Na medziach polí rastie hloh, trnka obyčajná, divo rastúca ruža šípová a žltokvitnúci divozel veľkokvetý. Na lúkach a pasienkoch sa vyskytuje iskerník prudký, kostrava lúčna, psiarka lúčna, reznáčka laločná, skorocel kopijovitý, dúška, praslička roľná. Na pažitiach rastie nátržník husí. Pred kostolom sv. Juraja rastie lipa veľkolistá a lipa malolistá.

Z plazov sú zastúpené užovka obojková, vretenica severná, slepúch lámavý. Z obojživelníkov v okolí žije salamandra škvrnitá, ropucha bradavičnatá a skokan zelený.

Z vtákov je to predovšetkým dudok chocholatý, kuvik obyčajný, bocian biely i v lese hniezdiaci bocian čierny, výr skalný, sojka škriekavá a myšiak lesný. Z chránených druhov hmyzu tu žije roháč veľký, mravec hôrny, vidlochvost feniklový, vidlochvast ovocný a lišaj smrtihlav. Z cicavcov sú to jelen lesný, srna hôrna, sviňa divá, liška obyčajná, jež.

Demografické údaje obce

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Tabuľka č. 1 uvádza vývoj počtu obyvateľov za posledných 10 rokov. V sledovanom období (2013 – 2022) počet obyvateľov vykazuje prevažne rastúci trend vývoja. Celkový počet obyvateľov obce v roku 2022 bol 541.

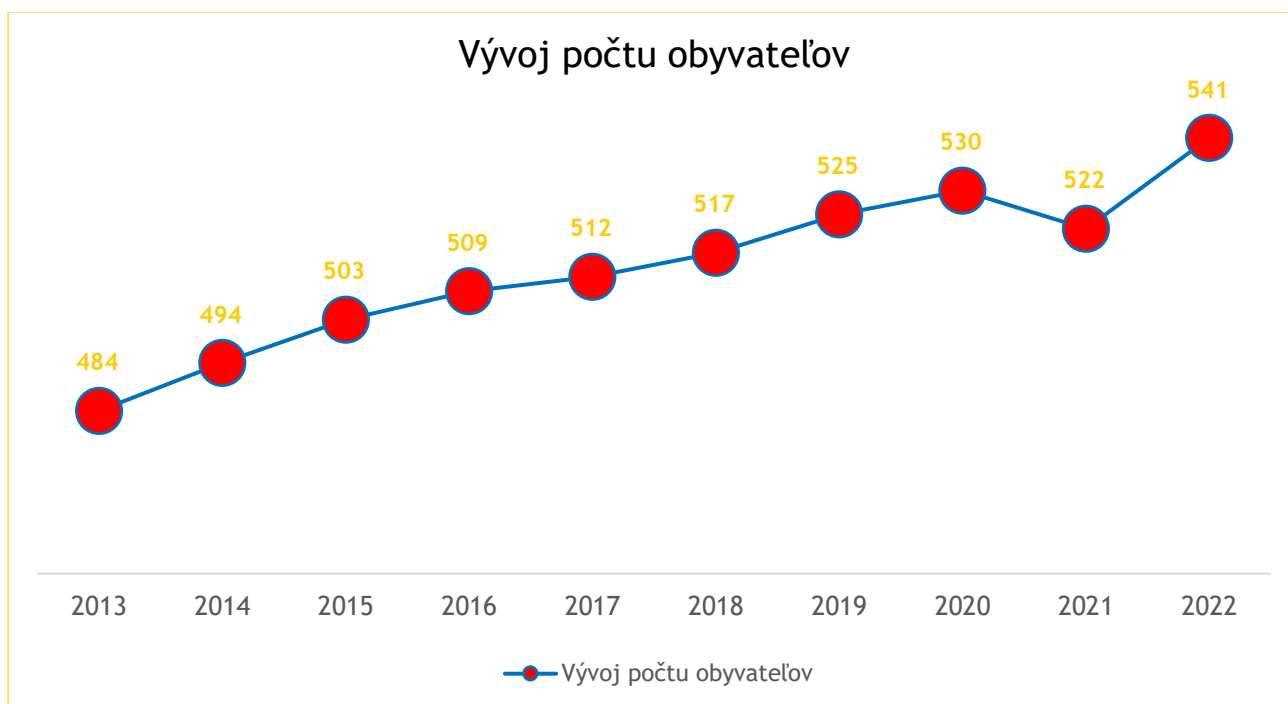
**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029**

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov v obci v období od 2013 do 2022

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet obyvateľov	484	494	503	509	512	517	525	530	522	541
počet narodených	9	6	9	6	3	5	8	5	3	8
počet zomrelých	15	8	11	10	5	10	10	6	10	4
celkový prírastok/úbytok	2	3	8	16	-3	10	9	8	5	12
prírodný prírastok/úbytok	U	U	U	U	U	U	rovná sa	U	U	P
migračný prírastok/úbytok	P	P	P	P	U	P	P	U	P	P

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

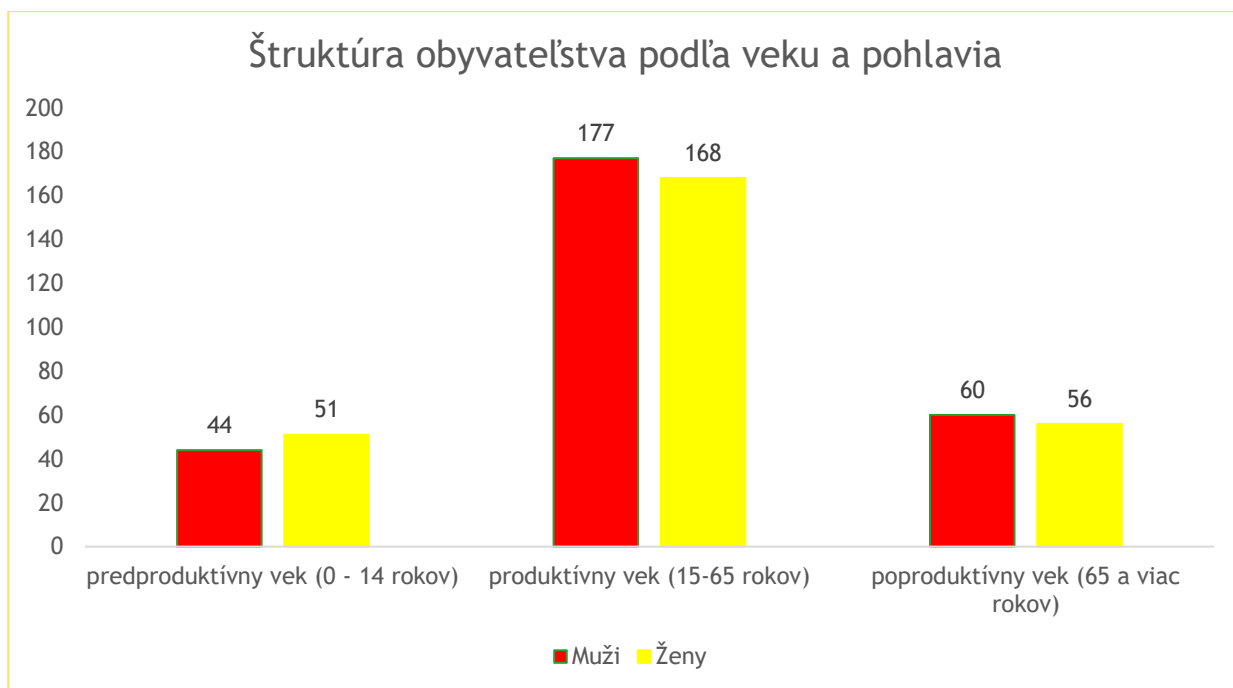
Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15-65 rokov) konkrétne 345 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v predproduktívnom veku, a to 95 obyvateľov.

Tabuľka 2 Veková štruktúra obyvateľstva

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATELSTVA	MUŽI	ŽENY	SPOLU
predproduktívny vek (0-14 rokov)	44	51	95
produktívny vek (15-65 rokov)	177	168	345
poproduktívny vek (65 a viac rokov)	60	56	116

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

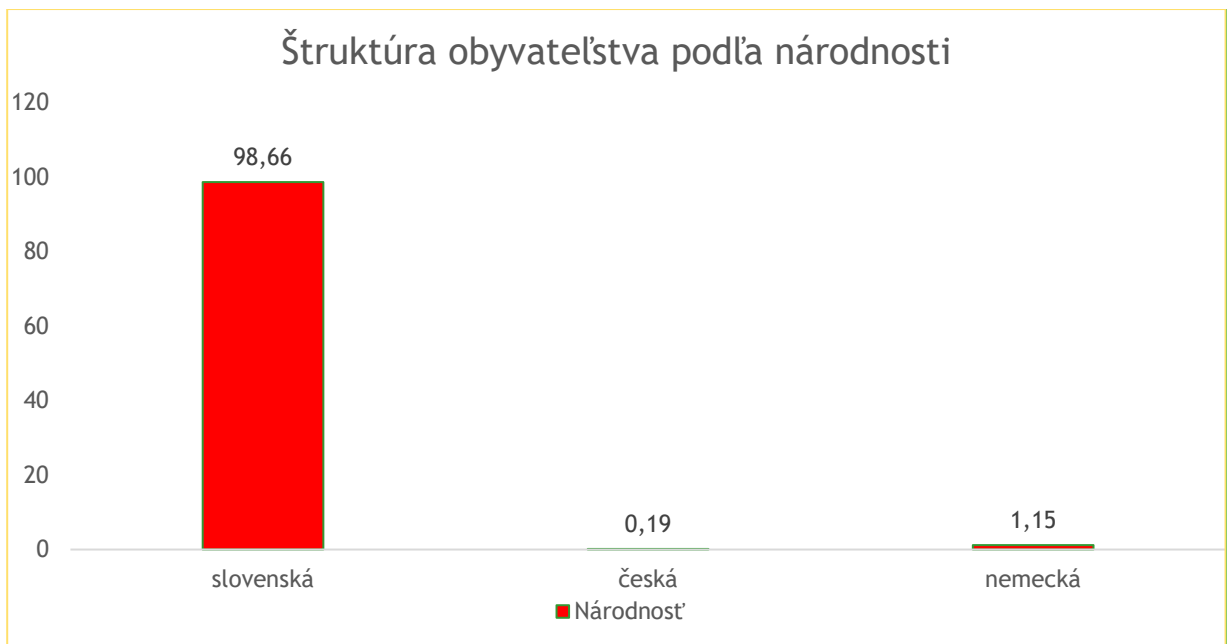
Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda slovenská národnosť, nakoľko 98,66% obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti.

Tabuľka 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

NÁRODNOSŤ	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
slovenská	515	98,66
česká	1	0,19
nemecká	6	1,15

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

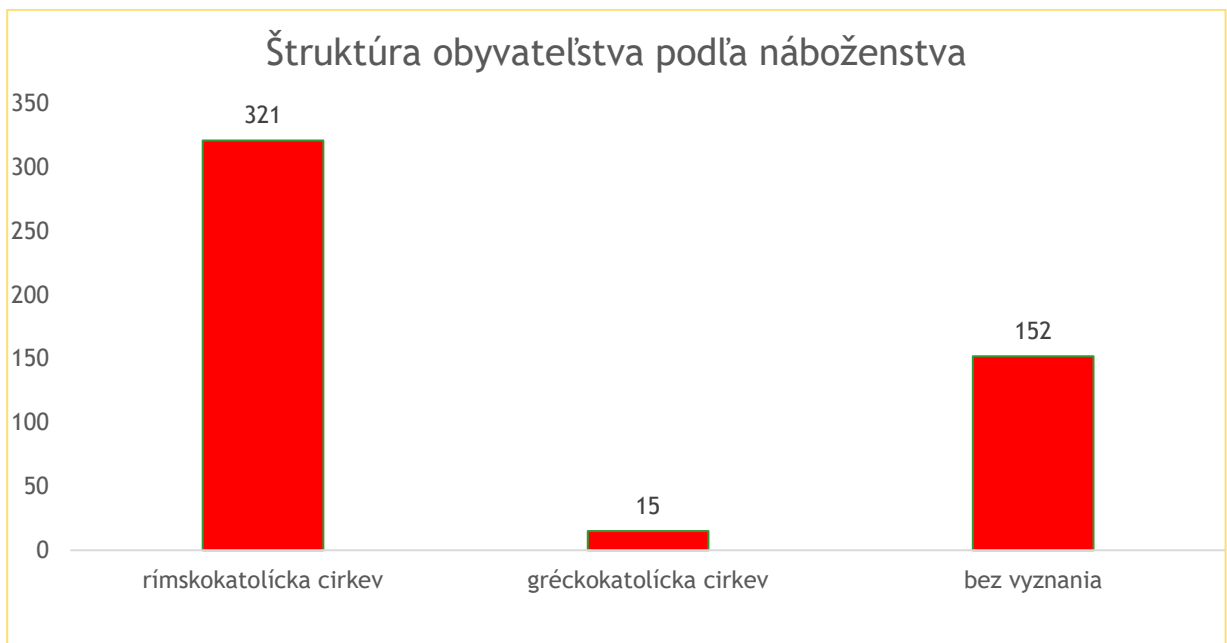
Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 61,50%.

Tabuľka 4 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

NÁBOŽENSTVO	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
rímskokatolícka cirkev	321	61,50
gréckokatolícka cirkev	15	2,87
bez vyznania	152	29,12

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

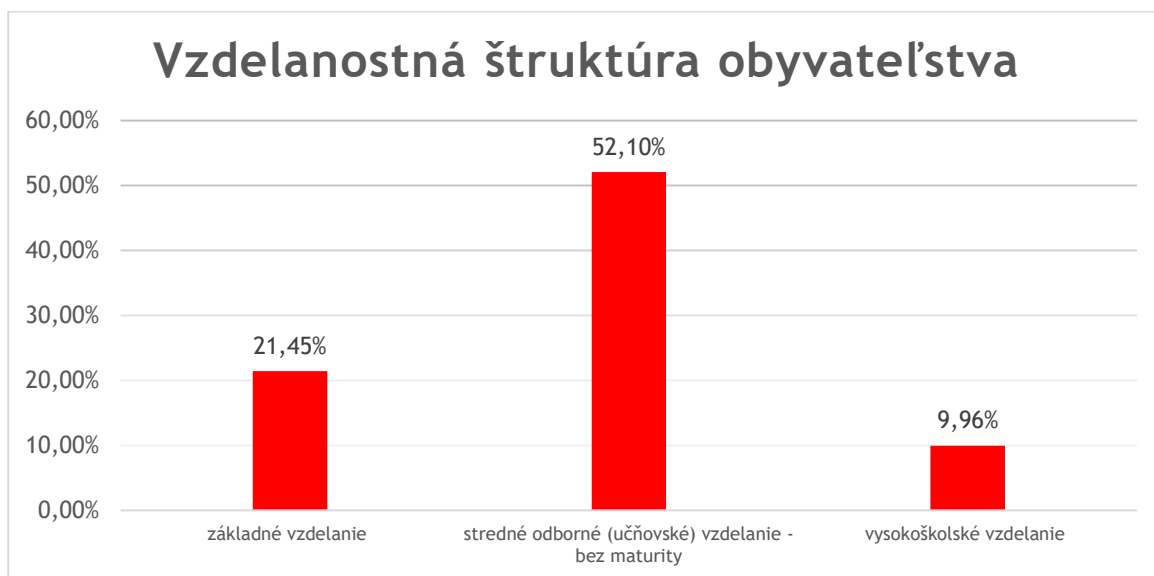
Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Tabuľka 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

NAJVYŠŠIE DOSIAHNUTÉ VZDELANIE	POČET OBYTATEĽOV	PODIEL V %
základné vzdelanie	112	21,45
stredné odborné (učňovské) vzdelanie - bez maturity	272	52,10
vysokoškolské vzdelanie	52	9,96

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaradíme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť v obci je na úrovni 4%. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Vyšný Medzev býva v tradičných rodinných domoch. Celkový počet trvalo obývaných rodinných domov je 169. Rodinné domy sú v dobrom stave. V obci sa nenachádzajú bytové domy.

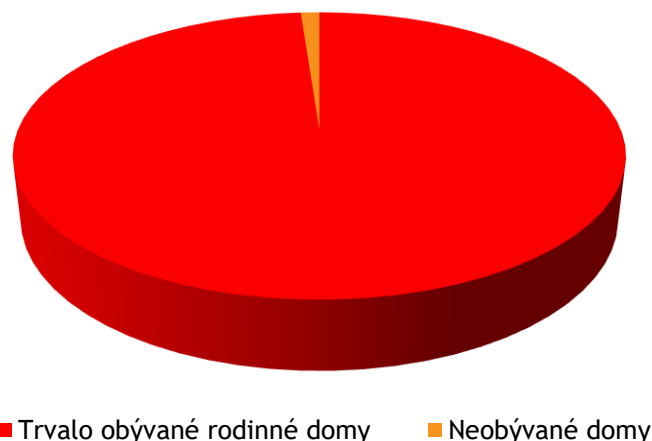
Tabuľka 6 Bytová/domová štruktúra

BYTOVÁ/DOMOVÁ ŠTRUKTÚRA	POČET
trvalo obývané rodinné domy	169
trvalo obývané bytové domy	0
Neobývané domy	2

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra domového a bytového fondu

Infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra

Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. V rámci administratívnych budov sa v obci nachádza obecný úrad. Predmetná budova je určená pre potreby obyvateľov a návštevníkov obce. Nasledujúca tabuľka uvádza občiansku vybavenosť. Obec organizuje každoročne zaujímavé, hodnotné, kultúrne: Silvestrovskú zábavu, Poľovnícku zábavu, Fašiangy, Obecné dni, Banický deň, Sv. Hubertovskú omšu, Mikulášsky večierok. V obci pôsobia rôzne spolky a kluby a to: Klub dôchodcov, Karpatskonemecký spolok na Slovensku, Ochotnícke divadlo Vyšný Medzev.

Tabuľka 7 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť v obci	ÁNO/NIE
Kultúrny dom	áno
Dom smútku	nie
Cintorín	áno
Kostol	áno
Materská škola	nie

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

Základná škola	nie
Stredná škola	nie
Školské ihrisko	nie
Futbalové ihrisko	áno
Ihriská (iné) - multifunkčné	áno
Športová hala	nie
Telocvičňa	nie
Kúpalisko (umelé, prírodné)	nie
Zimný štadión (otvorený, krytý)	nie
Klub dôchodcov	áno - v časti Lucia Baňa
Knižnica	nie
Pošta	nie
Hotely, motely, penzión – Penzión Sokol	áno
Turistické ubytovne	áno - KSK
Iné zariadenia cestovného ruchu – kemping Sokol	áno
Pohostinstvo	áno
Obchod, predajne	áno
Hasičská zbrojnica	áno
Zdravotné stredisko	nie
Obecný rozhlas	áno
Kino	nie
Denný stacionár	nie
Domov sociálnych služieb	nie

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Zdravotnícke a sociálne zariadenia

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko. Obyvatelia dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do mesta Medzev, kde sú zriadené ambulancie praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, stomatóloga, aj lekárneň. Obyvatelia majú v zdravotnom stredisku aj možnosť rehabilitácie. Za odbornými vyšetreniami obyvatelia mesta dochádzajú do blízkeho mesta Moldava nad Bodvou, Nemocnice s poliklinikou v Šaci a priamo do Košíc.

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029

V oblasti starostlivosti o seniorov na území obce Vyšný Medzev obec poskytuje opatrovateľskú službu pre starších, nevládných a inak odkázaných obyvateľov. Obec vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť organizácií dôchodcov v obci Vyšný Medzev a Klub dôchodcov a priateľov Lucia Baňa. Sociálne služby môžu obyvatelia využívať v meste Medzev, v ktorom sa nachádzajú 2 domovy seniorov, ktorého zriaďovateľom je subjekt z neverejného sektora. V meste Medzev pôsobí organizácia Červený kríž a Združenie za sociálnu reformu vyvíjajúce svoju činnosť na území mesta. Ďalšie sociálne služby môžu obyvatelia obce Vyšný Medzev využívať v blízkych obciach alebo mestách Moldava nad Bodvou a Košice.

Na základe analýzy doterajšieho vývoja možno očakávať, že rozvoj sociálnych služieb sa bude orientovať na snahu o umiestnenie občanov obce, ktorí sú odkázaní na pomoc druhých v starobe a chorobe do zariadení, ktoré sú zriadené v Košickom kraji, nakoľko priamo v obci nie je vybudované žiadne zariadenie sociálnych služieb.

Školské zariadenia

Na území obce sa nenachádzajú vzdelávacie inštitúcie. Za predškolským a školským vzdelaním detí dochádzajú do susedného mesta Medzev. V súčasnosti výchovu a vzdelávanie detí v obci poskytuje:

- Základná škola Grundschule v Medzeve
- Materská škola v Medzeve

Na mimoškolské aktivity je zriadená: - Základná umelecká škola v Medzeve.

V meste Medzev sa nachádza aj hvezdáreň, ktorá pripravuje pre verejnosť rôzne podujatia zamerané na astronómiu, zameriava sa na prednášky, besedy, diafonne pásme, videofilmy, pozorovanie Slnka a pozorovanie nočnej oblohy. Činnosť hvezdárne je zameraná aj na propagáciu a šírenie vedeckých poznatkov z odboru astronómie a príbuzných prírodných vied, organizovanie záujmovej činnosti detí a mládeže, poskytovanie poradenskej a metodologickej pomoci školám, astronomickým a iným prírodovedným krúžkom, organizáciám i jednotlivcom.

Iné vzdelávacie zariadenia sa v obci nenachádzajú. Študenti stredných a vysokých škôl tieto navštevujú v sídle okresu resp. v iných mestách kraja.

Športové zariadenia

V rámci športového vyžitia majú obyvatelia obce, predovšetkým deti a mládež možnosť multifunkčné ihrisko, ktoré sa nachádza vo dvore Obecného úradu, Na dvore Obecného úradu sa tiež usporadúvajú športové podujatia, stolnotenisové, minifutbalové turnaje. V obci je v malej sále Kultúrneho strediska je zriadené edukačno športové zariadenie, ktoré slúži obyvateľom obce ako posilňovňa. V obci je pre účely športového vyžitia k dispozícii futbalové ihrisko, kolkáreň, kde sa pravidelne usporadúvajú kolkárske turnaje o pohár starostu. V obci je zriadený Enduro moto klub. V rámci kalendára medzinárodných a národných motocyklových podujatí sa organizujú v motokrosovom areáli motokrosové súťaže.

Služby

Obec má obchodnú a obslužnú vybavenosť na úrovni primeranej jej veľkosti. Zastúpené sú tu hlavne potraviny, drogistický tovar. V oblasti služieb je tu pohostinstvo. Obchodná sieť a služby v súčasnosti postačujú primerane potrebám obyvateľstva. Chýbajúce služby obyvateľstvo využíva v neďalekom meste Medzev alebo v krajskom meste. Pri rozvoji cestovného ruchu v rámci aktivít mikroregiónu je potrebné uvažovať o modernizácii súčasnej štruktúry ako aj s rozšírením služieb.

Potenciál rozvoja cestovného ruchu

Najväčšími dominantami obce sú pamiatky:

Rímskokatolícky kostol sv. Márie Magdalény - jednoloďová baroková stavba so segmentovo ukončeným presbytériom a predstavanou vežou z rokov 1766-1777. Upravovaný bol v roku 1895. V interiéri sa nachádza hodnotné barokové zariadenie. Hlavný oltár je ranobarokový, pochádza z kláštora v Jasove. Doplnený bol prácami J. L. Krackera a J. A. Kraussa, ktorí pracovali v tej dobe v Jasove. Ide o dvojposchodovú stĺpovú architektúru. Bočné oltáre sú zasvätené sv. Jánovi Nepomuckému a Panne Márii. Organ pochádza z doby vzniku kostola, dielo J. G. Schwartz z Prešova. Nachádza sa tu aj symbolický Boží hrob, výtvarné dielo vo forme divadelných kulís z roku 1780. Fasády kostola sú členené lizénami, veža vystupuje z priečelia s prelamovaným štítom, ukončená je barokovou helmicou s laternou. Obnova fasády sa uskutočnila v roku 2012.

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029**

Radnica - dvojpodlažná päťtraktová ranobaroková stavba na pôdoryse obdĺžnika s manzardovou strechou zo 17. storočia. Upravovaná bola v 18. storočí. Prízemná časť fasády je dekorovaná horizontálnym pásovaním. Nad vstupným polkruhovo ukončeným portálom je umiestnený balkón. Na osi fasády je umiestnený trojuholníkový štít s tympanónom.

Antlov hámor - technická pamiatka, jednopriestorová obdĺžniková stavba z druhej polovice 19. storočia.

Rekreácia a turistika

Pre turistov môžu byť lákadlom náučné chodníky v Šugovskej doline, Doline Pivring, či lokalita Grunt. Turistickou zaujímavosťou sú neďaleké kúpele Štós, ktoré sa nachádzajú západne od obce. V bezprostrednej väzbe na obec sa nachádza Národný park Slovenský kras s chránenými útvarmi a časťami prírody charakterizovanými ako kultivovaná a urbanizovaná prírodná krajina s výraznými estetickými a biologickými prvkami prírody.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Tabuľka 8 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra		Stav
Miestne komunikácie		Stav prevažnej časti miestnych komunikácií je dobrý, v časti obce Lucia Baňa - nevyhovujúci
Chodníky		Stav existujúcich chodníkov je dobrý.
Železničná stanica		V obci sa nenachádza železničná stanica.
Autobusová zástavka		V obci sa nachádzajú 3 autobusové zastávky v nevyhovujúcom stave.
Vodovod		Obec má vybudovaný vodovod. V časti Lucia Baňa je potrebné vodovod rekonštruovať.

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
obce Vyšný Medzev na roky 2023 – 2029**

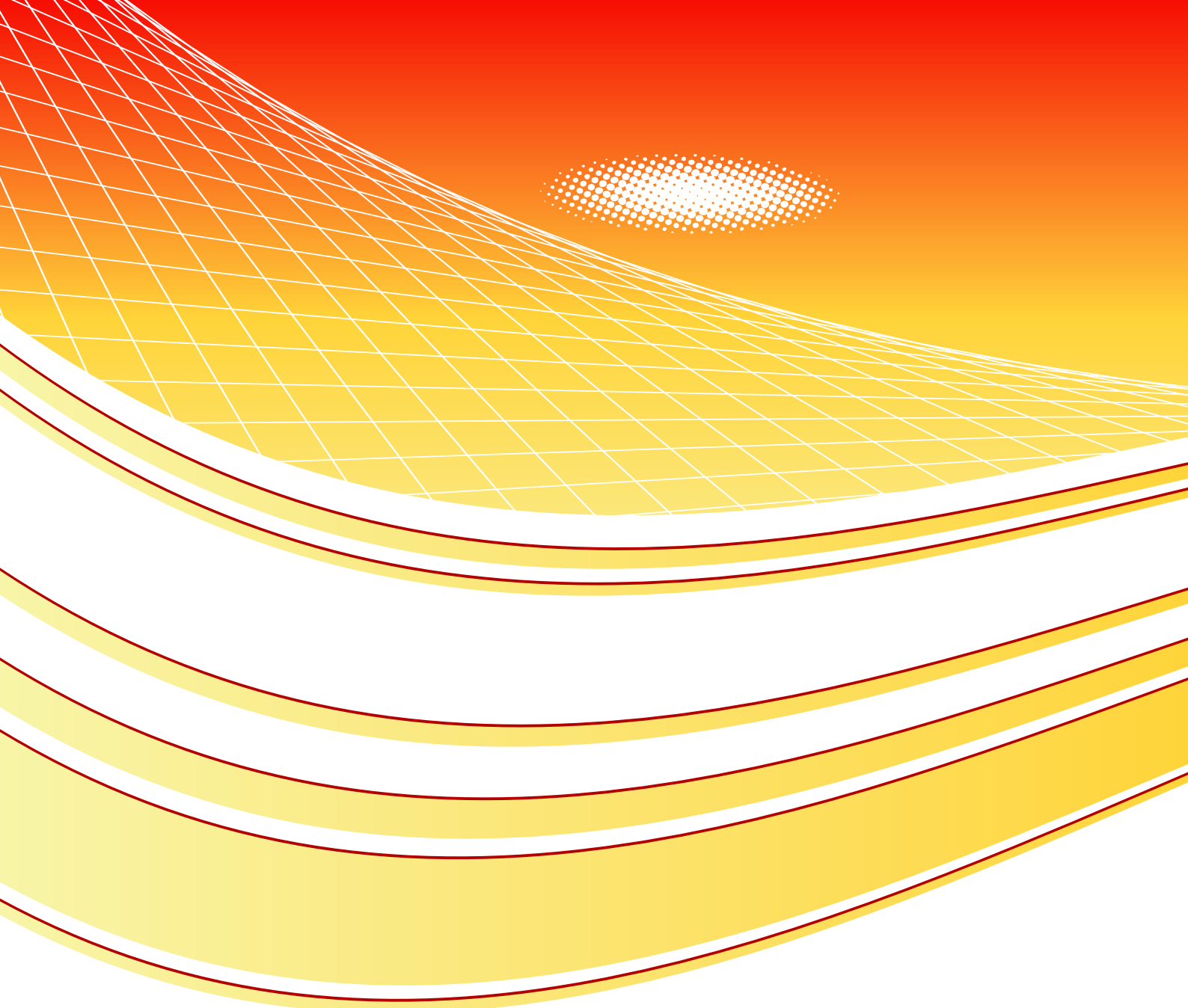

Kanalizácia	V obci je vybudovaná kanalizácia len v časti Vyšný Medzev, v časti Lucia Baňa vybudovaná kanalizácia nie je.
Čistička odpadových vôd	V obci nie je ČOV.
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
Elektrické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je vyhovujúci, obec využíva LED technológiu (100%). Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec v časti Vyšný Medzev je pokrytá signálmi všetkých mobilných operátorov, kvalita signálov je prevažne dobrá. V časti Lucia Baňa pokrytie nie je.
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec disponuje optickou sieťou len časti Vyšný Medzev. V časti Lucia Baňa optická sieť nie je.

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nachádza zberný dvor. Realizácia výstavby kompostoviska je naplánovaná v roku 2023. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Obecný úrad Vyšný Medzev
Hrdinov SNP 152
044 25 Medzev
www.vysnymedzev.sk